

καὶ γὰρ σοί] Τῷ κέρτῳ κονδικτικῶ. ἐπεὶ γὰρ κατὰ κέλευσιν ἐμὴν ὀνοματί μου δανείζων δέδωκας πρὸς ἕτερον τὰ νομίματα, δοκίς πρὸς ἐμὲ δοῦναι, καὶ λοιπὸν ὡς ἐγὼ δοκῶν λαβεῖν ἐπέχομαι σοὶ τῷ κέρτῳ κονδικτικῶ οὐ δανείσασθαι. δοκῶ μὲν γὰρ λαβεῖν, ἐπεὶ κατὰ γνώμην μου ἕτερος ἔλαβεν, οὐ μὴν δανείσασθαι. ἐπέχομαι δὲ καὶ μανδάτῳ, ὡς βιβ. ιδ'. κεφ. β'. ὄλον καὶ ξθ'. ὁ δὲ κατὰ γνώμην μου λαβὼν ἐπέχεται μοι τῷ δανειακῶ. ὀνοματί μου γὰρ κατεβλήθη αὐτῷ τὰ νομίματα δανείζομένῳ. καὶ γὰρ δέ, εἰ σκοπῶ δανείζομένου ἐλαμβανόν, διὰ παρακλήσιν ἐπέχομαι σοὶ δανειακῶ.

εἶγε ἢ φέλον] Εἰ γὰρ οὐκ ἤθελον αὐτὸς δανείσαι, ἀλλὰ πρωτοτύπως οὕτως εἶπον· ὦ φίλε, παρακλώ σε, ἵνα δανείσῃς τῷ Πέτρο· καὶ σὺ θαρρήσας τῇ ἐντολῇ μου ἐδάνεισας, αὐτὸς μὲν ἐμοὶ ἔνοχος ἔσται τῷ κονδικτικῶ, ἐγὼ δὲ σοὶ τῇ μανδάτῳ ἢ τῇ νεγοτιόρουμ.

δανείσαι] Τὰ γὰρ τοιαῦτα ἀπὸ διαθέσεως κρίνονται, καὶ ἀπὸ διαθέσεως ροῦνται τοιαύδε ἢ τοιαύδε εἶναι τὰ συναλλάγματα.

Ἐχων μοι ἐν παρακαταθήκῃ δέκα νομίματα ἤτησάς με δανείσαι σοὶ, καὶ ἐπέτρεψά σοι χρῆσασθαι αὐτοῖς. καὶ πρὶν ἢ κινήσῳσιν, ὁ κίνδυνος αὐτῶν εἰς σὲ μεταφέρεται, καὶ ἐνέχη μοι τῷ δανειακῶ.

Ἐχων μοι ἐν παρακαταθήκῃ] Τοῦ Ἀναγνώμου. Τότε δὲ ἐλέγχονται ἀπὸ διαθέσεως τὰ συναλλάγματα, ὅτε οὐκ ἐλέγχονται ταῦτα δυνατὸν ἀπὸ τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ὅσον τὸ ἐπὶ τοῖς πράγμασι ταλαντεύεται ὡς κακίῃσε τὸ συνάλλαγμα τότε ἢ τότε ὀνομασθῆναι μὴ δυνάμενον, εἰ μὴ καὶ ἢ διάθεσις ἐλθούσα ὄνομα τῷ συναλλάγματι ἐπιθήσει. καὶ ζῆται βιβ. ιδ'. tit. α'. κεφ. η'. καὶ τὴν ἐν αὐτῷ παραγραφῆν. [Sch. h. III. 256.]

Κυρίλλου. Ἐὰν ᾧ παρεθήκην νομίματα εἶπω χρῆσασθαι αὐτοῖς, συνίσταται δάνειον, καὶ πρὶν ἢ ἀφῆται αὐτῶν. εἰ δὲ εἰς ἀρχῆς παραιθέμενος εἶπω χρῆσαι, εἰ θέλεις, οὐ τίκεται δάνειον πρὶν ἢ κινήσει αὐτά. [Sch. h. III. 256.]

Τοῦ Ἐναντιοφανοῦς. Ἀνάγνωθι βιβ. ιδ'. tit. ε'. διγ. ιδ'. ἦτοι βιβ. κ'. tit. δ'. [Sch. h. III. 256.]

Τοῦ Ἀνομήνου. Ἀνάγνωθι βιβ. ις'. tit. γ'. διγ. κς'. καὶ κθ'. ἦτοι βιβ. ιγ'. tit. β'. κεφ. κς'. καὶ κθ'. καὶ βιβ. ιζ'. tit. α'. διγ. λδ'. ἦτοι βιβ. ιδ'. tit. α'. κεφ. λδ'. [Sch. h. III. 256.]

Ἰσάν τινες οἱ λέγοντες, ὅτι κὰν ἐπέτρεψε χρῆσασθαι τοῖς παραιθέται νομίμασιν, εἰ μὴ ἀφῆται αὐτῶν ὁ δεποσιτάριος ὡς ἐπὶ τῷ δανείῳ, οὐ συνίσταται δάνειον, ἀλλὰ μένει δεπόσιτον, ὅπερ οὐχ οὕτως ἔχει. ἕτερον δὲ ἐστὶν εἰπεῖν, χρῆσαι, ὅτε βούλει. τότε γὰρ αἰθερὸν δοκεῖ ἔχειν τὸ δάνειον, εἰς χρῆσιν, καὶ διὰ τοῦτο οὐ συνίσταται δάνειον, εἰ μὴ ἀφῆται τῶν νομισμάτων, ὡς τὸ ἐπόμενον διγέστον δηλοῖ. μὴ ἐναντιωθῆ σοὶ τὸ κείμενον ἐν τῷ κε. διγ. δεποσιτι. μάλλον^{α)} καὶ οὐ κονδικτικῶν φησι κινεῖσθαι ὁ Παπιανός. ἀλλ' ἀνάγνωθι τὴν ἐκείσε κειμένην παραγραφῆν. καὶ διὰ τοῦτο δὲ φησι, τὸν δεποσιτάριον ὀρχεσθαι ψυχῇ νέμεσθαι, ἐπειδὴ φυσικῆ παρ' αὐτοῦ προσηρησάτο κατοχῆ. [Sch. h. III. 256.]

Εἶπον δὲ σοὶ καὶ ἰνδικεῶν, ὅτι ἐνθα φυσικῆ προσηρησάτο κατοχῆ, τότε οὐ^{β)} δυνατὰ τις καὶ ψυχῇ κινεῖσθαι νομῆν. οὐκ ὀφείλει τοῖνυν ἐναντιοῦσθαι οὔτε τὸ εἰρημένον ἐν τῇ δ'. ἰνστι. tit. τῷ περὶ ἰντεροδίκτων, οὔτε τὸ προκειμένον ἐν τῷ ἡ. βιβ. τοῦ κωδ. ὑπὸ τὸν λβ'. τοῦ βιβ. tit. ἐν τῇ δ'. τοῦ tit. διατάξει, ἦτοι βιβ. ν. tit. β'. κεφ. νε'. [Sch. h. III. 256.]

Στεφάνου. Τοῦτ' ἐστὶν, οὐ μόνον δεσποτεία καὶ νομῆ καὶ κίνδυνος καθίσταται λοιπὸν ἐπὶ τὸν δεποσιτάριον, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀπὸ δανείου λοιπὸν ἀρμόττει κονδικτικῶς, ὡς τοῦ συνάλλαγματος ἀμειψθέντος, καλῶς οὖν καὶ ἀρμοδίως ἂν τις τοῦ ἡρώος Ἀμβλίου κεχορημένος ὡμίσειν εἶποι, ὡς πόσα δυνατὰ τῶν συναλλάγματων ἢ φύσις· ὡς πόσα δὲ ἐνός μετασχημάτισται ὅματα^{γ)} ἀπαντα γὰρ τῶ^{δ)} χρῆσαι μεταβλήθηται, ὅματα, δεσποτεία, νομῆ, συναλλάγμα, κίνδυνος, ἀγωγή. [Sch. h. III. 256. sq.]

22) et ego tibi] Conditione certi. Cum enim iussu meo nomine meo mutuum dans nummos alii dederis, videris mihi dare, et ego, quasi accepisse videar, tibi certi conditione teneor, licet mutuum pecuniam non sumserim. Videor enim accipere, quia voluntate mea alius accepit, nec vero mutuum sumere. Teneor autem et mandati, ut lib. 14. cap. 2. totum et 69. Qui vero voluntate mea accepit, mihi conditione ex mutuo teneor: nam meo nomine ei mutuum accipienti nummi soluti sunt. Ego vero, si animo mutuantis accipi, propter postulationem meam conditione ex mutuo tibi teneor.

23) siquidem volui] Nam si ipse mutuum dare nolui, sed principaliter ita locutus sum: rogo te, amice, ut Petro mutuum pecuniam des: tuque mandato meo fisus mutuum dedisti: ipse mihi conditione tenebitur, ego vero tibi mandati vel negotiorum gestorum.

24) mutuum ei dare] Talia enim ex voluntate diiudicantur, et ex voluntate intelligitur, hos vel illos esse contractus.

Cum a me in deposito²⁵⁾ decem nummos haberes, rogasti me, ut eos tibi crederem, et permisi tibi, ut eis utereris. Etiam antequam moveantur, periculum eorum ad te transfertur, et teneris mihi conditione ex mutuo.

25) cum a me in deposito] Innominati. Tum autem, quinam contractus sit, ex voluntate dignoscitur, cum ex rebus ipsis deprehendi non potest, sed quod ad res attinet, huc atque illuc inclinatur negotium, et dubium est, cuius contractus nomen accipiat, nisi voluntas interveniens nomen negotio imposuerit. Et quaere lib. 14. tit. 1. cap. 8. et ibi adnotationem.

Cyrilli. Si ei, apud quem nummos deposueram, permisero illis uti, mutuum contrahitur etiam antequam ipsos attigerit. Quodsi ab initio cum deponerem, uti iis, si velis, tibi permisero, mutuum non fit, antequam eos moverit.

Enantiophanis. Lege lib. 19. tit. 5. dig. 19. seu lib. 20. tit. 4.

Innominati. Lege lib. 16. tit. 3. dig. 25. et 29. seu lib. 13. tit. 2. cap. 25. et 29. et lib. 17. tit. 1. dig. 34. seu lib. 14. tit. 1. cap. 34.

Erant quidam, qui dicerent, quamvis permiserit uti nummis depositis, si tamen eos depositarius quasi ex causa mutui non attigerit, mutuum non contrahi, sed manere depositum. Quod non sic se habet. Aliud est, si dixerit, utere, si voles. Tunc enim mutuum conditionem habere videtur, si utetur, et ideo mutuum non contrahitur, nisi nummos attigerit, ut ostendit sequens digestum. Non obstat, quod dicitur dig. 25. depositi. Papianus enim depositi potius agi, quam condictionis ait. Verum lege ibi positam adnotationem. Ideo autem ait depositarius coepisse animo possidere, quia naturalis possessio iam antea apud eum fuerat.

Dixi autem tibi etiam in Indice, cum naturalis possessio praecessit, posse quem etiam animo possessionem acquirere. Neque igitur obstat debet, quod dicitur lib. 4. Institut. tit. de interdictis, neque quod positum est lib. 8. Cod. tit. 32. const. 4. seu lib. 50. tit. 2. cap. 55.

Stephani. Hoc est, non solum dominium et possessio et periculum constituitur deinceps apud depositarium, sed et de cetero conditio ex mutuo competit, quasi contractu immutato. Recte igitur et apte verbis egregii Amblichi dicit quis: o quanta natura contractum potest: o quanta uno verbo transformantur! omnia enim verbo uti mutantur, dominium, possessio, contractus, periculum, actio.

a) Fabr. in marg. addit δὲ τὴν δεπόσιτον. b) Fabr. in marg. notat, delendam esse negationem. dd) Adde τοῦ ante χρῆσαι.

L. 10. *i.* Ἰδεμ. *Ei* δὲ τὴν ἀρχὴν παραθέμενος ἐπέτρεψά σοι βουλομένῳ χρήσασθαι, δάνειον οὐκ ἔστιν, ἕως οὗ κινήθῳσιν.

ἕως οὗ κινήθῳσιν] Ἀπολεσθέντων δὲ πρὸ τοῦ κινήθῳσιν, εἰ μὲν καὶ ἄλλως ἠθέλον δανείσαι σοι, ἐμοὶ ἀπώλοντο. εἰ δὲ μοῦ μὴ βουλομένου πέπεικάς με δανείσαι σοι, σοὶ ἀπώλοντο. [Sch. i. III. 257.]

Στεφάνου. Ἐἶπον γὰρ σοι καὶ ἀρχόμενος τοῦ παρόντος συντάγματος, ὅτι τῶν συναλλαγμάτων τὰ μὲν ἐστὶ σαθρά, τὰ δὲ ἰσχυρά· ἰσχυρά μὲν, ἐφ' ὧν ἐλπίδα ἔχομεν τοῦ δέβιτου ἴρι, καὶ τοῦ κρεδίτου ἴρι, τοῦτ' ἔστιν, ἐφ' ὧν ἐλπίς ἐστὶ καὶ τὸν δέβιτορα πάντως ἀναδιδοῦναι, καὶ τὸν κρεδίτορα πάντως ἀναλαμβάνειν. ὅπερ ἔστιν ἰδεῖν ἐπὶ τοῦ δανείου. καὶ ἐκ τυχρῆς γὰρ περιστάσεως ἢ κατ' ἕτερον τρόπον ἀπόλῃται τὰ δανεισθέντα, μὲναι οὐδὲν ἦτον δέβιτωρ ἐνεχόμενος. σαθρὰ δὲ ἐστὶ συναλλάγματα, ἐφ' ὧν τὴν μὲν ἐλπίδα τῆς ἀναλήψεως ἔχομεν, οὐ πάντως δὲ τὸ δέβιτον ἴρι, ὡς ἐπὶ τοῦ δεποσίτου. ἐπὶ τούτου γὰρ ἢ ἢ ἐνοχὴ οὐκ ἔστιν ἰσχυρά. ἐλπίδα μὲν γὰρ τοῦ ἀναλαβεῖν ἔχει ὁ παραθέμενος, οὐκ ἐπιτραπῆναι δὲ τὴν ἀπαίτησιν φθειρομένου τοῦ πράγματος, ἢ κατὰ τύχην ἢ κατὰ ἄραθμῶν, καὶ οὐ δόλον ἀπολομένου. σαθρὰ δὲ ἐστὶ καὶ πάντα αἰρετικά συναλλάγματα. ἐλπίδα μὲν γὰρ ἀναλήψεως ἔχει· τὸ δὲ τῆς αἰρέσεως ἀδύλον οὐκ ἐπιτρέπεται βεβαίαν τὴν ἀνάδοσιν. ἐπειδὴ τούτων καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος αἰρετικὸν εἶναι δοκεῖ τὸ δάνειον· εἶπον γὰρ αὐτῷ, εἰ βούλει, χρῆσαι τοῖς νομίμασι, καὶ ἀδύλον, εἰ συνίσταται δάνειον, οὐκ ἔχει τὸ δέβιτον ἴρι τὸ συναλλάγμα. δανείου γὰρ μήπω συστάτος μὲναι ἢ δεπόσιτι. τοῦτο νόησον, ἐνθα καὶ σκοπὸν εἶχεν ἢ στήθεσ ἢν αὐτῷ τὸ δανείζειν. εἰ μὴ γὰρ τοῦτο ἦν, τότε καὶ δεπόσιτον ἔμενε τὸ συναλλάγμα καὶ τῷ λαβόντι ἐκινδυνεύετο τὰ νομίματα, ὡς ἔγνωσ ἐν τῷ δ'. διγ. [Sch. i. III. 257.]

L. 11. pr. *ia.* Ἰδεμ. Ἐὰν αἰτήσης με δανείσαι σοι καὶ μὴ ἔχων χρήματα παύσῃ σοι βῶλον ἐπὶ τῷ πωλῆσαι καὶ χρήσασθαι τοῖς νομίμασι, εἰ μὲν πωλήσεις, συνέστη τὸ δάνειον· εἰ δὲ τὸ σκεῦος καὶ τὴν βῶλον ἄνευ ἄραθμῶν ἀπολέσεις, εἰ μὲν καὶ χωρὶς τῆς σῆς προφάσεως πρόσιμον εἶχον, αὐτὸ ἐμοὶ ἀπώλετο· εἰ δὲ μὴ, σοὶ· καὶ μάλιστα εἰ χωρὶς τόκων ἐδάνεισα.

ἔὰν αἰτήσης με] Κυρίλλου. Βουλομένῳ σοι δανείσασθαι παρ' ἐμοῦ δέδοκα πρᾶγμα, ἐφ' ὃ πωλῆσαι καὶ χρήσασθαι τοῖς νομίμασι. πρὶν δὲ πωλήσεις, ἀνευ κούλας ἀπώλετο. εἰ μὲν πρόσιμον εἶχον τὸ πρᾶγμα, ἐμοὶ κινδυνεύεται, εἰ δὲ μὴ, σοὶ· μάλιστα εἰ ἀτόκιον ἐδάνεισα. ἀγνώσθι ἐπὶ τῷ παρόντι ὅλω κεφ. τὰ παραγεγραμμένα τῷ λδ'. κεφ. τοῦ ιδ'. βιβ. καὶ τοῦ κ. βιβ. τιτ. δ'. κεφ. ιδ'. θεμ. β'. καὶ τὸ β'. θεμ. τοῦ γ'. κεφ. τούτου τοῦ τίτλου, καὶ κεφ. δ'. καὶ γ'. καὶ ζῆται κεφ. ιε'. καὶ τὴν ἐκεῖ β'. παραγραφὴν. [Sch. k. III. 257.]

καὶ χρήσασθαι τοῖς νομίμασι] Τοῦ Ἐναντιοφανοῦς. Πρὸς ἄλλο τῷ χρήσασθαι, ὅπερ μὴ προσκειμένον ἐστὶν ἐν τῷ α'. θεμ. τοῦ λδ'. διγ. τοῦ α'. τιτ. τοῦ ιζ'. βιβ. ἦτοι τοῦ ιδ'. βιβ. τὸ δοκοῦν ἐναντίον. λύε τὸ ἐνταῦθα εἰπεῖν συστήναι δάνειον, ἐκεῖ δὲ μηδαμῶς. ἰστέον δὲ, ὅτι καὶ Θεόφιλος λέγει συστήναι τὸ δάνειον. οἱ δὲ ἄλλοι τὸ ἐναντίον, συμφωνῆσαι τὸ ἐκείσε ῥητόν. [Sch. i. III. 258.]

Σημείωσαι, ὅτι ἐὰν δώσω πράγματι τινι, Τιτῷ τυχόν, ἢ ἄλλο τι ἐπὶ τῷ εἰ τότε γένηται, ἔχειν ἔκτισε τὸ πρᾶγμα ὡς ἀπὸ συναλλαγματος τοιοῦδε, δανείου τυχόν, ἢ τινος ἕτερου, μετὰ τὸ ἐξελεθῆναι τὴν αἴρεσιν συνίσταται συναλλάγμα τὸ ὀρισθέν· ἐστὶ δὲ, ἕως οὗ ἐξελεθῆ ἢ αἴρεσις, ἕτερον συναλλάγμα, ἐνταῦθα μὲν παραθήρη. ἐν δὲ βιβ. κ. τιτ. δ'. κεφ. κβ'. περὶ τὸ τέλος πρὸ τοῦ ἐξελεθῆναι τὸ ὀρισθέν, ἀνώνημον ἐστὶ τὸ συναλλάγμα, καὶ τίκει τὴν πραεσκήριτις βέρβις. [Sch. i. III. 258.]

εἰ μὲν πωλήσεις] Τότε δὲ συνίσταται δάνειον, ὅτε καὶ οὐ πωλήσης καὶ λάβης τὰ νομίματα. τοῦτο γὰρ σοι προαναφώνησεν ὁ νομικὸς ἐν προοίμῳ τοῦ παρόντος διγέστου, καὶ ὡς προαναφώνησας τοῦτο αὐτὸ παρήκεν ἐπὶ τοῦ παρόντος· ἐτέρῳ δὲ λόγῳ, εἰ πρὸ τῆς πράσεως ἀπολέσει, αὐτῷ κιν-

X. Idem. Quodsi ab initio cum deponerem, permisero tibi uti, si voles, mutuum non est, antequam mota sint¹⁾.

1) antequam mota sint] Si vero perierint, antequam moverentur, si quidem aliter pecuniam tibi creditam volui, mihi perierunt. Si vero me nolente persuasisti mihi, ut tibi crederem, tibi perierunt.

Stephani. Nam initio quoque huius commentarii dixi, alios esse contractus fragiles, alios validos: et validos quidem, in quibus spem habemus, debitum iri, et creditum iri, id est, in quibus spes est, et debitum iri, et creditum iri, id est, et debitorem omnino redditurum, et creditorem omnino recepturum. Quod in mutuo cognosci potest. Licet enim casu fortuito aut alio modo res credita perierit, manet nihilominus debitor obligatus. Fragiles autem contractus sunt, in quibus recipiendi quidem spem habemus, non tamen certum est, debitum iri, ut in deposito. In eo enim obligatio re contracta non est valida. Nam depositor spem quidem habet recipiendi, non autem permittitur ei petitio, si res casu fortuito, aut culpa, nec vero dolo perierit. Fragiles etiam sunt contractus omnes conditionales. Nam spem quidem recipiendi habent: incertum autem conditionis non patitur, ut certa sit restitutio. Quoniam igitur et in casu proposito mutuum videtur esse conditionale: dixi enim, utere nummis, si voles: et incertum est, an mutuum consistat, ex contractu certum non est, debitum iri. Nam mutuo nondum contracto manet depositi actio. Hoc accipe, si et propositum habuit vel consuetudinem foenerandi. Ceterum depositum manet contractus, et pecunia periculo eius est, qui suscepit, ut didicisti dig. 4.

XI. Idem. Si rogaveris me¹⁾, ut tibi pecuniam crederem et cum pecuniam non haberem, lancem tibi dederem, ut eam venderes, et nummis uteris²⁾, si quidem vendideris³⁾, mutuum contractum est: si vero vas et lancem sine tua culpa⁴⁾ perdideris, si quidem citra occasionem tuam venalem habui, mihi perii: sin minus, tibi⁵⁾: et maxime, si sine usuris credidi⁶⁾.

1) si rogaveris me] Cyrilli. Cum mutuum pecuniam a me accipere velles, rem tibi dedi, ut eam venderes, et nummis uteris. Prius autem, quam venderes, sine culpa perii. Si quidem rem venalem habui, mihi perit: sin minus, tibi: et maxime, si sine usuris credidi. Lege ad totum hoc caput adnotata ad cap. 34. lib. 14. et lib. 20. tit. 4. cap. 14. them. 2. et them. 2. cap. 3. huius tituli, et cap. 4. et 3. Quare et cap. 15. et ibi secundam adnotationem.

2) et nummis uteris] Enantiophanis. Observe verbum *uti*, quod additum non est in them. 1. dig. 34. tit. 1. lib. 17. seu lib. 14. quod ob stare videtur. Solve, hoc loco dici mutuum contracti, illic autem non item. Sciendum autem est, Theophilum illic quoque dicere mutuum contractum. Alii vero contra putant, convenisse quod ibi dicitur.

Nota, si cui res dederem, puta Titio, aut aliud quid, ut si hoc factum fuerit, ex eo tempore rem habeat ex illo contractu, puta mutui, vel cuius alterius, postquam conditio extiterit, negotium contractum intelligi, de quo convenerit: interim autem, donec conditio extiterit, alium contractum esse, hoc quidem loco depositum. Lib. autem 20. tit. 4. cap. 22. circa finem, priusquam extiterit, quod inter contractus placuit, contractus est nomine carens, et parit actionem praescriptis verbis.

3) si quidem vendideris] Tunc autem mutuum contrahitur, cum et tu vendideris et nummos acceperis. Hoc enim iam antea tibi dixit Iureconsultus initio huius digesti, et quia hoc iam dixit, ideo hoc loco id praetermisit. Alioquin si ante venditionem pe-

e) ἐλπίδα addit Fabr. in marg. Lege postea δέβιτουμ et κρεδίτουμ.

δυνεύεται ἢ ἀπόλεια, κατὰ τὴν τοῦ Νέρβα μέντοι διάστιξιν. *Ερωτήσις.* Τί οὖν ὅτι ἢ οὐδέπω ἐπαύθησεν, ἢ ἐπώλησε μὲν, οὐκ ἔλαβε δὲ τὰ νομίματα παρὰ τοῦ ἡγορασμένου; *Στεφάνου.* Ἀνάγνωθι βιβ. ιθ'. διγ. tit. ε., ὅς ἐστι δὲ πρᾶσκειπτις βέρβις, διγ. ιθ'. ἦτοι βιβ. κ'. tit. δ'. ἐν αὐτῷ γὰρ τῷ διγέστω περὶ τούτου διέλαβεν ἰδικῶς ὁ Οὐλπιανός, καὶ δέδωκε τὴν πρᾶσκειπτις βέρβις, ὡς ἀνανύμου πρᾶχθέντος τοῦ συναλλάγματος. [Sch. m. III. 258.]

ἄνευ ῥαθυμίας] *Καθὼ γὰρ εἰ προέθηκα, ἀπόλετο ἂν. ἄλλως τε ἐκατέρου ἢ ἢ ὠφέλεια, ὅτε πρόσιμον εἶχον κατὰ τὸ πρᾶγμα. ἤθελον γὰρ λοιπὸν πωληθῆναι, καὶ ὠφελόμενος κατὰ τὸν δὲ αὐτὸ ὁ ἄνευ ῥαθυμίας σου κίνδυνος ἐμὲ ὄρα. καὶ ζῆται βιβ. κ'. tit. δ'. κεφ. ιζ'. θεμ. α'. β'. καὶ δ'. σημειῶσαι οὖν ἐκ τούτου, ὅτι ὁ σουπερφικαρίος^{cc)} κινδυνεύει ἐπὶ τοῖς τυχεροῖς. μὴ πλανήσῃ δὲ σε ὁ δ'. tit. τοῦ κ'. βιβ. τὸ γὰρ ἐκείσε διατετιμημένον δοθῆναι τὸ πρᾶγμα ἐπάγει τῷ λαβόντι τὸν κίνδυνον, κατὰ τὴν διάστιξιν μέντοι, ἣν φησὶν ὁ Οὐλπιανός ἐν τῷ τελευτ. tit. τοῦ ιθ'. βιβ. διγ. ιζ'. ἦτοι τοῦ δ'. tit. τοῦ κ'. βιβ. οὐ πᾶς δὲ σουπερφικαρίος τὸ πρᾶγμα λαμβάνει. [Sch. n. III. 258.]*

εἰ δὲ μὴ, σοί] *Προθεμένω εἰς πρᾶσιν· ὁ οὐκ ἂν ἀπόλετο, εἰ μὴ εἰς πρᾶσιν προέθου. [Sch. o. III. 258.]*

εἰ χωρὶς τόκων ἐδάξεισα] *Σημειῶσαι διὰ τοὺς μάτην καὶ ἀκαίρως ζητήσαντας ἰδικῶς ἐν ἡτῷ, ὅτι καὶ χωρὶς τόκων συνίσταται δανειον. [Sch. p. III. 259.]*

Ἐάν^{d)} δανείσω σοι δέκα νομίματα ἐπὶ τῷ ἀποδοῦναι μοι θ', εἰς μόνα τὰ θ'. ἐνέχη· εἰ δὲ ἐπὶ τῷ ἀποδοῦναι^{dd)} ἰα', τὰ δέκα μόνον ἀπαιτῶ.

ἔαν δανείσω σοι] *Κυρίλλου. Δύναμαι δανείζειν δέκα νομίματα ἐφ' ὃ θ'. ἀπολαβεῖν, οὐκ ἔτι δὲ τούναντιον. [Sch. q. III. 259.]*

Στεφάνου. Σημειῶσαι, ὅτι ἐπὶ τῶν στρίκτων τὰ ἐξ κοντινῆντι πάκτα τῷ μὲν ῥέω συμβάλλεται, τὸν δὲ ἄκταρα οὐκ ὠφέλει, οὐδὲ ἐκ πλευροῦ αὐτοῦ τίκτει ἀγωγῆν. ἀμέλει κἂν δανείζων ἀργυρίου παραχορῆμα συμφωνήσῃ καὶ πάκτων ἐξ κοντινῆντι ποιῆσῃ, ὥστε ἐκατοστησίους ἀπαιτεῖν αὐτὸν τόκους, οὗ δύναται τοὺτους ἀπαιτεῖν ἀπὸ τοῦ συμφώνου τούτου, κἂν ἐξ κοντινῆντι γένηται, εἰ μὴ καὶ ἰδικῶς ἐπρωήθησεν. ἐπὶ γὰρ τῶν στρίκτων, ὡς εἶπον, τὰ ἐξ κοντινῆντι πάκτα οὐδέποτε τὴν ἀγωγῆν ἐπ' ὠφέλειαν ἄκταρος μετατυποῖ. καὶ δι' ἕτερον μὲν λογισμὸν. ἔνθα μὲν ἀντὶ τῶν δέκα νομισμάτων θ'. συμφωνήθη δοθῆναι τῷ δανείσαντι, ὁ κονδικαίος ἐπὶ θ'. καὶ μόνον^{e)} κινεῖται νομισμάτων· ἔνθα δὲ συμφωνήθη δοθῆναι αὐτῷ ἔνδεκα ἀντὶ δέκα, ἐπὶ μόνους τοὺς δέκα νομίμασιν, οὐκ ἐπὶ τοὺς ἔνδεκα κινεῖται ὁ κονδικαίος, ἐπειδὴ ἀπὸ δύο τούτων συνίστασθαι πέφυκεν ὁ κονδικαίος, ἀπὸ ἀπαριθμήσεως καὶ διαθέσεως. ὁ μὲν οὖν ἀπαριθμῆσας δέκα καὶ συμφωνήσας θ'. λαβεῖν, ἐπειδὴ καὶ ἀπαριθμῆσας τῶν θ'. προῆλθε, καὶ τοιαύτη διάθεσις ἐπικολούθησε, ἐπὶ μόνους τοὺς θ'. συνέστησε τὸν κονδικαίον, ὡς δοκοῦντος τοῦ κρεδιτῶρος τὸ ἐν νόμισμα δωρησασθαι τῷ δανεισαμένῳ. ὁ δὲ ἀντὶ τῶν δέκα νομισμάτων ἔνδεκα συμφωνήσας λαβεῖν, οὐκ ἔχει ἐν τοῖς ἔνδεκα τὸν κονδικαίον, ἐπειδὴ κἂν τοιαύτη διάθεσις ἐπικολούθησεν, ὅμως ἐπὶ τῶν ἰ.^{cc)} νομισμάτων ἐπιλείπει ἢ ἀπαριθμῆσας. δεῖ δὲ, ὡς εἶπον, εἰς τὸ τεχθῆναι τὸν δανεικὸν κονδικαίον συγχρόνως τῇ ἀπαριθμῆσει τὰ δύο συντρέχειν, καὶ ἀπαριθμῆσαι, καὶ διαθεῖναι. [Sch. q. III. 259.]

Σημειῶσαι τὸν Παλαιὸν λέγοντα, ὅτι ἄνευ συναίνεσεως καὶ ἀπαριθμήσεως δανειον οὐ συνίσταται. [Sch. q. III. 259.]

εἰς μόνα τὰ θ'. ἐνέχη] *Τοῦ Ἀνωνύμου. Ὅσον διὰ τῆς ῥέ. τὸ αὐτὸ γὰρ εἶπε βιβ. α'. tit. ιθ'. διγ. ιζ'. ἦτοι βιβ. ια'. tit. α'. φησὶ γὰρ, ὅτι ἢ ῥέ πλέον τῶν δοθέντων οὐκ ἐνοχοποιεῖ· καὶ βιβ. δ'. τοῦ κωδικος tit. λ'. διατ. θ'. ἦτοι κεφ. ζθ'. τούτου τοῦ tit. ἐξήρηται δὲ τοῦ κανόνος τούτου οἱ τόκοι καὶ τινα ἕτερα, ὡς βιβ. κβ'. tit. β'. διγ. ε'. ἦτοι βιβ. γγ'. tit. ε. καὶ βιβ. δ'. τοῦ κωδ. tit. λβ'. διατ. ιε'. ἦτοι tit. γ. τοῦ παρόντος βιβ. κεφ. ζα'. [Sch. r. III. 259.]*

Εἰ γὰρ εἴπῃ ὁ κρεδιτῶς, ὅτι ἔλαβον δέκα νομίματα, καὶ συμφωνήσας δοῦναι σοι ἔννεα, ἔρρωται τοῦτο, ὡς ἐπωφελούν αὐτόν. εἰ δὲ τὸ ἐναντίον ἔνδεκα, οὐκ ἔρρωται, ὡς ἐπὶ βλάβῃ αὐτοῦ. σημειῶσαι γὰρ, ὅτι τὰ ἐξ κοντινῆντι πάκτα

rierit, ei res perit, secundum Nervae tamen distinctionem. Interrogatio. Quid ergo, si nondum vendiderit, aut vendiderit quidem, pretium tamen ab emtore non acceperit? Stephani. Lege lib. 19. Dig. tit. 5. qui est *de praescriptis verbis*, dig. 19. seu lib. 20. tit. 4. Hoc enim digesto specialiter de eo Ulpianus disseruit, et dedit actionem praescriptis verbis, quasi contractus nomine carens celebratus sit.

4) sine tua culpa] Nam et si ego venum exposuissem, periisset. Praeterea utriusque utilitas vertitur, cum ego etiam rem venalem habui. Volui enim rem vendi, inde etiam commodum ipse percepturus: et ideo si sine culpa tua res perierit, periculum ad me respicit. Et quaere lib. 20. tit. 4. cap. 17. them. 1. 2. et 4. Nota igitur ex hoc loco, casum fortuitum pertinere ad superficiarium. Nec decipiaris tit. 4. lib. 20. Nam cum illic res aestimata data fuit, periculum ad eum, qui accipit, pertinet, secundum distinctionem tamen, quam affert Ulpianus tit. ult. lib. 19. dig. 17. seu tit. 4. lib. 20. Non omnis autem superficiarius rem accipit.

5) sin minus, tibi] Tibi, qui venum exposuisti: quae utique non periisset, nisi eam venum exposuisses.

6) si sine usuris credidi] Nota propter eos, qui frustra et intemptive quaerunt specialiter in textu, mutuum etiam sine usuris contrahi.

Si credidero tibi⁷⁾ decem sic, ut mihi novem L. II. §. I. reddas, in novem tantum teneris⁸⁾: sed si ut undecim reddas, decem duntaxat condico⁹⁾.

7) si credidero tibi] *Cyrolli. Possum nummos decem tibi credere, ut novem recipiam: nec vero vice versa.*

Stephani. Nota, in strictis iudiciis pacta ex continenti adiecta reo quidem prodesset, nec vero actori, neque ex parte eius actionem parere. Denique qui pecuniam credidit, si pactum ex continenti fecerit de usuris centesimis petendis, eas petere non poterit, licet ex continenti adiectum sit, nisi specialiter eas stipulatus sit. In strictis enim iudiciis, ut dixi, pacta ex continenti adiecta non transformant actionem in utilitatem actoris. Sed et alia ratio est. Nam si loco decem datorum convenerit, ut creditori novem reddantur, conditio in novem tantum movetur: si vero convenerit, ut undecim ei pro decem reddantur, condicuntur tantum decem, non undecim: quoniam conditio ex duobus constituitur, ex numeratione et animo. Qui igitur decem numeravit, et novem reddi pactus est, quia et numeratio novem numerorum praecessit, et animus subsecutus est, in novem tantum conditionem constituit, quia creditor debitori unum nummum donasse videtur. Qui vero pro decem nummis undecim reddi pactus est, non in undecim habet conditionem, quia, licet eiusmodi animus subsecutus sit, in undecim nummis tamen numeratio deest. Ut autem nascatur conditio ex mutuo, eodem tempore, ut dixi, et numeratio et animus concurrere debent.

Nota Antiquum dicentem, sine consensu et numeratione mutuum non consistere.

8) in novem tantum teneris] *Innominati. Quia re non obligatur. Idem enim dixit lib. 1. tit. 14. dig. 17. seu lib. 11. tit. 1. ubi dicitur, re obligationem non contrahi ultra quam datum sit: et lib. 4. Codicis, tit. 30. const. 9. seu cap. 69. huius tit. Excipiuntur autem ab hac regula usurae et alia quaedam, ut lib. 22. tit. 2. dig. 5. seu lib. 53. tit. 5. et lib. 4. Cod. tit. 32. const. 15. seu tit. 3. huius libri cap. 61.*

Nam si debitor dixerit: decem nummos accepi, et pactus es, novem tibi reddi: valet hoc, quod pactum ei prosit. Per contrarium si pactus sis, undecim reddi, non valet, quod pactum ei damnosum sit. Nota enim,

cc) Fabr. hic et postea σουπερφικαρίος. d) L. 11. §. 1. D. h. t. legitur in Syn. p. 74. et apud Harm. III. 5. §. 62. dd) Harm. δοῦναι. e) Lege μόνων. ee) Lege ἰα'.

τῶ μὲν ῥέφ' συμβάλλονται, τὸν δὲ ἄκτωρα οὐκ ὠφέλει. ζῆται βιβ. γ'. τ. α'. κεφ. α'. θεμ. ζ'. καὶ κεφ. αὐτοῦ γ'. θεμ. γ'. καὶ βιβ. κ'. τ. α'. κεφ. νβ'. καὶ βιβ. ζ'. τ. α'. κεφ. κδ'. καὶ βιβ. ια'. τ. α'. κεφ. ις'. θεμ. β'. καὶ τὸν Παλαιόν, καὶ βιβ. ιθ'. τ. ι'. κεφ. ξθ'. καὶ βιβ. κθ'. κεφ. πς'. καὶ τ. ε'. κεφ. μβ'. [Sch. r. III. 260.]

Τοῦ Ἐναντιοφανοῦς. Εἰρηται βιβ. γ'. τοῦ κωδ. τ. ι'. διατ. γ'. ἦτοι βιβ. ζ'. τ. α'. κεφ. κγ'. ὅτι ὁ εἰς πλεόν τοῦ ἰδίου χρόνου κατὰ δόλον ἀσφάλειαν λαβῶν, εἰ μὲν πρὸ τῆς προκατάρξεως μεταμελήθῃ, οὐ βλάπτεται. εἰ δὲ μετὰ προκατάρξιν ἐλεγχθῇ, ἐκπίπτει τοῦ χρόνου. καὶ βιβ. δ'. τ. α'. κεφ. λβ'. ἦτοι βιβ. κδ'. τ. α'. κεφ. λβ'. ὅτι εἰς λαβῶν παρὰ σοῦ χρήματα ἀσφαλίσωμαι πλείονα λαβεῖν, ἐφ' ὧν II) τυχῶν τῆς προστασίας, καὶ μὴ τύχη^{ε)}, τὸν κονδικτικίον ἔχω εἰς τὸ ἐλευθέρωθῆναι τοῦ πλείονος τῶν δοθέντων μοι. καὶ τ. λ'. διατ. β'. ὅτι εἰς ὁ δανεισάμενος δεῖξῃ πλείονος ποσὸν τῶν αὐτῶ δοθέντων πεποιηκέναι γραμματεῖον, μόνα τὰ δοθέντα μετὰ τῶν ἐπερωτηθέντων τοκῶν ἀπαιτεῖται. καὶ διατ. θ'. τοῦτου τοῦ τίλου, ἦτοι κεφ. ξθ'. ὅτι τῇ ῥε πλεόν τῶν δοθέντων οὐδὲς ἐνάγεται· οὐδὲ^{h)} περὶ πλείονων ὁμολογήσας ἔχει παραγραφὴν ἐμπροσθέντος ἐναγόμενος, καὶ μετὰ ταῦτα, εἰς ἐμπροσθέντος διεμαρτύρητο. καὶ τ. μδ'. διατ. ια'. ἦτοι βιβ. ιθ'. τ. ι'. κεφ. ια'. ὅτι ὁ πρῶτος οὐ καλῶς λέγει περιγεγραφεῖν διὰ τὸ συναίνειν πλεόν τίμημα τοῦ συμφωνηθέντος γραφεῖν τὴν ὠνεακῶν λαμβάνει δὲ τὸ συναρῶν, εἰ μὴ κατεβλήθη, μήτε ἐκομπενατευθῆ. καὶ βιβ. ε'. τ. ια'. διατ. δ'. ἦτοι βιβ. κδ'. τ. α'. κεφ. πδ'. ὅτι εἰς πλείονα τῶν δοθέντων γνώμη τοῦ προικίζοντος γραφῆ τῶ προικῶν, δοκεῖ συμφωνεῖν καὶ τὰ λεπτοῖα διδοῖναι. ἐν δὲ τῇ β'. διατ. τοῦ ιε'. τ. ια'. τοῦ αὐτοῦ βιβ. ἦτοι βιβ. κθ'. τ. ε'. κεφ. μβ'. φησὶν, ὅτι εἰς κατὰ δωρεῶν συνειστώτος τοῦ γαμου προσγράψω τῇ γαμετῇ μου προικα, καὶ προικῶν μὴ ἀνακαλέσωμαι αὐτῆν, ἀπαιτεῖ τὸν κληρονομῶν μου. [Sch. r. III. 260.]

τὰ δέκα μόνον ἀπαιτῶ] Καὶ οὔτε χρόνον ἔχει ἐν ταῦθα ἢ τῆς ἀναγωγῆς παραγραφῆ· οὔτε γὰρ ὁ δανεισάμενος συνετέθειτο λαβεῖν ἔνδεκα, ὡς ἐλπίζων ἀταρτηθῆναι ταῦτα· ἀλλὰ ἐπεὶ καὶ ἀμφοτέρους συνήρῃσεν ὑπὸ^{hh)} τῶν δέκα δοθέντων ια', ὁ μὲν δανειακὸς οὐ τίκεται δι' ἄς φησὶν αἰτίας ὁ Στέφανος. εἰ δὲ γέγονεν ἐπερωτήσις, ἀπαιτηθήσεται καὶ τὸ ἐν ἐπερωτηθέν· ἢ γὰρ ἐπερωτήσις καὶ τὰ μὴ ἀριθμηθέντα ἀπαιτεῖ. εἰ δὲ μὴ γέγονεν, οἶμαι ὅτι ἀρμόζει ἢ παρασχεῖται βέβαιος, ὡς γενομένης ἀγγυρίου ἐπιδόσεως. [Sch. s. III. 261.]

Τοῦτο ἀμφίβολον μεγάλως, ὡς μὴ καλῶς λεχθέν. ζῆται βιβ. ια'. τ. α'. κεφ. ις'. θεμ. β'. [Sch. s. III. 261.]

L. II. §. 2. 'Ο ἔχων δοῦλος ἐλευθέραν πεκουλίον διοίκησιν D. XII. 1. δανείζει. ὁ δὲ φυγὰς καὶ οἱ λοιποὶ παρὰ γνώμην τοῦ δεσπότου δανειζόντες οὐ ποιοῦσιν αὐτὰ τῶν λαμβανόντων. ἐκδικοῦσιν οὖν αὐτὰ οἱ δεσπότηται φαινόμενα. εἰ δὲ κατὰ δόλον ἐδαπανήθησαν, διὰ τῆς παριστῆν ἀναγκαζούσης ἀγωγῆς, ἢ διὰ τοῦ κονδικτικίου, ἐνθα δόλου χωρὶς ἐδαπανήθησαν, ἀπαιτοῦσιν αὐτὰ.

ὁ ἔχων δοῦλος] Κυρίλλου. Εἰ ὁ φυγὰς οἰκέτης ἢ αὐτὸς ὁ μὴ ἔχων ἐλευθέραν πεκουλίον διοίκησιν δανείσει, οὐ συνίσταται δανεισθῆναι, ἀλλ' ἐκδικοῦνται οἱ νοῦμοι. εἰ δὲ ἀνηλώθησαν, εἰ μὲν δόλω, ἀδ' ἐξιβένδουμ κινεῖται· εἰ δὲ μὴ, κονδικτικός. [Sch. t. III. 261.]

Τοῦ Ἄνωνίμου. 'Ο φυγὰς οὐ μένει ἔχων πεκουλίον διοίκησιν ἐλευθέραν, οὔτε ὁ κλαπέας, οὔτε ὁ ἀγροῦμενος, πότερον ζῆ ἢ ἐτελεύτησεν, ὡς βιβ. ιε'. τ. α'. διγ. μη. ἦτοι βιβ. ιθ'. τ. ε'. κεφ. μη. ζῆται κεφ. β'. θεμ. ε'. καὶ βιβ. κς'. τ. ε'. κεφ. ιθ'. καὶ βιβ. κς'. τ. α'. κεφ. ιθ'. θεμ. τελευτῶν λέγον· Δοῦλος ἔχων ἐλευθέραν πεκουλίον διοίκησιν δύναται ἐνεχυραῖν καὶ ἐκποιεῖν, καὶ υἱὸς ὑπεξούσιος· καὶ βιβ. ιθ'. τ. ε'. κεφ. μη'. [Sch. t. III. 261.]

f) Fabr. in marg. addit κατὰ δόλον πεποιηκώς. ff) Lege ἐφ' ῥε. g) Lege τύχω. h) Fabr. in marg. emendat ὁ δέ. hh) Lege ὑπέρ.

pacta ex continenti adiecta reo quidem prodesse, non autem actori. Quaere lib. 43. tit. 1. cap. 1. them. 6. et caput eiusdem 83. them. 3. et lib. 20. tit. 1. cap. 52. et lib. 7. tit. 6. cap. 24. et lib. 11. tit. 1. cap. 16. them. 2. et Antiquum, et lib. 19. tit. 10. cap. 69. et lib. 29. cap. 86. et tit. 5. cap. 42.

Enantiophanis. Dicitur lib. 3. Cod. tit. 10. const. 3. seu lib. 7. tit. 6. cap. 23. eum, qui super ampliore pecunia, quam ei debetur, per dolum cautionem accepit, si quidem ante litem contestatam eum poenituerit, non laedi: sin autem post litem contestatam arguatur dolo fecisse, debito cadere. Et lib. 4. tit. 6. const. 4. seu lib. 24. tit. 1. cap. 32. dicitur: Si cum pecuniam a te acciperem, maiorem me accepisse cavi, ut patrocinium mihi praestares, nec praestiteris, conditionem habeo, ut liberer obligatione eius, quod non accipiet. Et tit. 30. const. 2. dicitur: Si is, qui mutuam pecuniam accepit, ostenderit, se maioris quantitatibus, quam accepit, cautionem exposuisse, in ea tantum, quae accepit, cum usuris in stipulationem deductis convenitur. Et const. 9. huius tituli, seu cap. 69. dicitur: Nemo re obligatur ultra, quam accepit: qui autem maiorem cautionem exposuit, habet exceptionem, si intra statutum tempus conveniatur, et postea, si intra statutum tempus contestetur. Et tit. 44. const. 11. seu lib. 19. tit. 10. cap. 81. dicitur: Venditor non recte dicit se circumscriptum, quod consenserit, ut maius instrumento emtionis comprehenderetur pretium, quam convenerat: placitum autem pretium accipit, nisi iam solutum fuerit, aut compensatum. Et lib. 5. tit. 11. const. 4. seu lib. 24. tit. 1. cap. 84. dicitur: Si voluntate dotantis in dotali instrumento plura scripta sint, quam data fuerint, de his, quae desunt, praestandis convenisse videtur. Const. autem 2. tit. 15. eiusdem libri seu lib. 29. tit. 5. cap. 42. dicitur: Si donandi animo constante matrimonio uxori meae dotem adscripsero, nec superstes eam revocavero, ab heredibus meis eam petet.

9) decem duntaxat condico] Neque hoc loco exceptio non numeratae pecuniae locum habet: neque enim qui mutuum accepit, consenserat, se undecim accepisse tanquam sperantem fore, ut ei numerentur: sed quoniam utrique placuit, ut pro decem undecim darentur, conditio quidem ex mutuo non nascitur propter causas a Stephano relatas. Si vero stipulatio facta sit, unum etiam, quod additum est, petetur: stipulatio enim ea etiam, quae numerata non sunt, petit. Sin autem stipulatio facta non sit, puto, competere actionem praescriptis verbis, quasi facta pecuniae accessione.

Valde dubium est, num hoc recte dictum sit. Quaere lib. 11. tit. 1. cap. 17. them. 2.

Servus, qui liberam habet¹⁰⁾ peculii administrationem, mutuum dare potest. Fugitivus autem¹¹⁾ et ceteri¹²⁾ contra voluntatem domini credentes nummos non faciunt eorum, qui eos accipiunt. Domini igitur nummos vindicant, si extant. Si vero dolo malo consumti sint, ad exhibendum actione¹³⁾, aut conditione¹⁴⁾, si sine dolo consumti sint, eos petunt.

10) servus, qui liberam habet] Cyrilli. Si fugitivus servus, vel qui non habet liberam peculii administrationem, crediderit, mutuum non contrahitur, sed nummi vindicantur. Si vero consumti sint, si quidem dolo, ad exhibendum agitur: si sine dolo, conditione.

Innominati. Fugitivus non retinet liberam peculii administrationem, nec subreptus, neque is, qui utrum vivat, a mortuus sit, ignoratur, ut lib. 15. tit. 1. dig. 48. seu lib. 19. tit. 5. cap. 48. Quaere cap. 2. them. 5. et lib. 26. tit. 5. cap. 19. et lib. 25. tit. 1. cap. 18. them. ultimum, quo dicitur: Servus, qui liberam peculii administrationem habet, pignori dare et alienare potest, et filiusfamilias: et lib. 18. tit. 5. cap. 48.

Στεφάνου. Ὁ δὲ μὴ ἔχων δάνειον οὐ συνίσταται. τοῦτο δὲ αὐτὸ καὶ ἐπὶ ὑπερσοῦσι φθάσας ἐν β'. διγ. θεμ. ε'. προεγγράμα. μὲνπρο τῶν εἰρημένων ἐκείσε. [Sch. t. III. 261.]

ὁ δὲ φυγάς] Τοῦ αὐτοῦ. Σημείωσαι, ὅτι ὁ φυγάς οἰκίτης ἀπόλλυσι καὶ ἢν εἶχεν, ὡς εἶκος, πρὸ τῆς φυγῆς λίσβεραν πεκουλίον ἀδμινιστρατίονα. τοῦτο δὲ αὐτὸ οὐ μόνον ἐπὶ φυγάδος οἰκέτου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ κλαπέτος, καὶ ἐπ' ἐκείνου, ὃν ὁ δεσπότης ἀγνοεῖ, πότερον περιέστιν ἢ ἐτελεύτησεν, ὡς φησιν ὁ Παῦλος βιβ. ιθ'. ιτ. ε'. κεφ. με'. δῆλος δὲ ὁ λογισμός, δι' ὃν ὁ φυγάς οἰκίτης παύεται ἔχειν τὴν λίσβεραν πεκουλίον ἀδμινιστρατίονα. λίσβερα γὰρ ἐστὶ πεκουλίον ἀδμινιστρατίον ἢ εἰνῶια οἰκέτου περὶ τὸν δεσπότην, καὶ γνώμη τοῦ δεσπότη τοῦ οἰκίτην ἀμειβομένη. μετὰ οὖν τὴν φυγὴν δῆλον, ὡς ἀφίσταται τῆς περὶ τὸν οἰκίτην εὐνοίας ὁ κεκτημένος αὐτόν, ἢν εἶχε πρὸ τῆς φυγῆς. καὶ εἰκότως φθείρεται ἢ λίσβερα τοῦ πεκουλίον ἀδμινιστρατίον. [Sch. u. III. 261.]

καὶ οἱ λοιποὶ] Ὁ κλαπέτις δηλαδὴ καὶ ἀγνοούμενος, εἴτε ζῆ, εἴτε ἐτελεύτησε· διότι οἱ παρόντες οἰκέται δοκοῦσιν εὐνοίαν ἔχειν πρὸς τοὺς δεσπότης, καὶ καλῶς συναλλάσσουσιν, εἰάν ἔχουσιν ἐλευθέρων πεκουλίον διοικῶν· οἱ δὲ μὴ παρόντες ἀπέλεσαν καὶ τὴν πρὸς τοὺς δεσπότης εὐνοίαν. [Sch. x. III. 261. sq.]

διὰ τῆς παριστῆν ἀναγκαζούσης ἀγωγῆς] Καλῶς δὲ ἔχει ἀδ ἐξηγῆσθαι, ὅταν δαπανηθῇ τι κατὰ δόλον, διότι ὁ δόλω πανσάμενος νέμεσθαι ἀντὶ νεμομένου παραλαμβάνεται, καὶ ὁ δόλω δαπανήσας ἀντὶ μηδὲ δαπανησαντός ἐστίν. ὅταν δὲ οὐ κατὰ δόλον δαπανηθῇ, ἔχει χώραν ὁ κονδικτίκιος. [Sch. y. III. 262.]

ἢ διὰ τοῦ κονδικτικίου] Τοῦ ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος. καὶ ὅρα, ὅτι ἐνευθεν ἀρχεται ἡ νομοθέτης διαλαμβάνειν περὶ τοῦ ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος κονδικτικίου. ζῆτε τὸ ιβ'. κεφ. καὶ τὰς ἐν αὐτῷ παραγραφάς, καὶ κεφ. ιγ'. θεμ. β'. αὐτοῦ. γίνωσκε δὲ, ὅτι ὁ ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος κονδικτίκιος κινεῖται καὶ παρὰ δεσπότην, ὡς ἐξαυθῆ φησιν, καὶ κεφ. ιβ'. καὶ ιγ'. καὶ τῆ ἐκείσε παραγραφῆ, καὶ κεφ. ιδ'. καὶ τῆ ἐκείσε γ'. παραγραφῆ. κινεῖται καὶ ἀπὸ μὴ δεσπότην, ὡς κεφ. ιγ'. καὶ ἢ ἐκείσε παραγραφῆ, καὶ θεμα β'. αὐτοῦ καὶ κεφ. ιβ'. [Sch. z. III. 262.]

Στεφάνου. Σημείωσαι τὸν ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος κονδικτίκιον. ἢ δὲ καλῆ δαπάνῃ οὐ πρὸς τοῦτο ὅρα, ἵνα καλῶς καὶ δεόντως δαπανηθῇ τὰ νομίματα ὁ λαβῶν, ἀλλὰ ἢ καλῆ δαπάνῃ τοῦτο δηλοῖ, ἵνα ὁ δανειζόμενος νομίματα τὸν δανειζόμενος καλῶς δύνασθαι δανείζειν, καὶ συνιστῶν δάνειον. τοῦτο δείκνυσιν ὁ Οὐλλπιανὸς καὶ ἐν τῷ ιγ'. διγ. σημείωσαι τὸ κείμενον ἐν τῷ εἰρημένῳ διγέστω. [Sch. z. III. 262.]

ιβ'. Πομπώνιος. Ἐὰν δανείσῃ παρὰ μαινομένου, νομίζων αὐτὸν φρονεῖν, καὶ δαπανήσῃ τὰ νομίματα, ἀρμόζει αὐτῷ ἀπαίτησις. ἐξ ὧν γὰρ ἀγνοοῦσιν ἡμῖν ἀγωγὰ προσπορίζονται, ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ τοῖς μαινομένοις προσπορίζεται. εἰ δὲ καὶ δανείσας τὸς δούλω ματῆ, καὶ ὕστερον ὁ δούλος εἰς τὰ τοῦ δεσπότη δαπανήσῃ αὐτά, ἀπαιτοῦνται ὀνόματι μαινομένου· καὶ ἔνθα τις ἀλλότρια δανείσει καὶ μαινομένου αὐτοῦ δαπανηθῶσιν.

ἔάν δανείσῃ παρὰ μαινομένου] Κυρίλλου. Ἐάν ἀπὸ μαινομένου δανείσωμαι, νομίζων αὐτὸν ὕγιον, καὶ δαπανήσω τὰ νομίματα, τίκεται αὐτῷ κονδικτίκιος. ἐξ ὧν γὰρ αἰτίων ἀγνοοῦσιν ἡμῖν προσπορίζεται ἀγωγή, ἐκ τούτων καὶ τοῖς μαινομένοις. ταῦτον ἐστὶ, κὰν δανείσας δούλω σου, ἢ σοί, ἀλλοτριωμένῳ¹⁾, κἀκεῖνος δαπανήσῃ τὰ νομίματα εἰς τὰ σά, ἢ²⁾ σὺ αὐτὸς εἰς τὰ σά. ταῦτον ἐστὶ, κὰν κλέπτῃς ἀλλότρια δανείσῃ καὶ δαπανηθῇ. εἰ δὲ ἐν μέρει δαπανηθῶσιν, ἐν μέρει τίκεται κονδικτίκιος. ζῆτε βιβ. νβ'. κεφ. κδ'. ὁμοίον λέγον· Ἐάν νομίζων τὸν μαινομένον νηφεῖν δανείσωμαι παρ' αὐτοῦ, καὶ τὰ χρήματα στραφῆ εἰς τὴν οὐσίαν μου, τίκεται τῷ μαινομένῳ ἢ τῶν χρημάτων ἀπαίτησις· ἐξ ὧν γὰρ ἀγνοοῦσιν ἡμῖν αἱ ἀγωγὰ προσπορίζονται, ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ ὀνόματι τῶν μαινομένων κινεῖται. [Sch. a. III. 262.]

Stephani. Qui autem non habet, mutuum non contrahit. Idem et de filiofamilias antea dixi dig. 2. them. 5. Memineris eorum, quae ibi dicta sunt.

1) fugitivus autem] Eiusdem. Nota, servum fugitivum amittere liberam peculii administrationem, quam ante fugam habuit. Hoc autem non solum obtinet in servo fugitivo, sed et in subrepto, et in eo, de quo dominus nescit, vivat an mortuus sit, ut ait Paulus lib. 19. tit. 5. cap. 45. Ratio autem manifesta est, per quam servus fugitivus liberam peculii administrationem habere desinat. Libera enim peculii administratio est benevolentia servi erga dominum, et voluntas domini vices referens servo. Post fugam igitur manifestum est, dominum a benevolentia, quam ante fugam erga servum habuit, recessisse. Et merito libera peculii administratio extinguitur.

12) et ceteri] Subreptus scilicet, et is, qui utrum vivat, an mortuus sit, ignoratur: quia servi praesentes benevolentiam erga dominos habere videntur, et recte contrahunt, si habeant liberam peculii administrationem: qui autem absunt, hanc erga dominos benevolentiam amiserunt.

13) aut ad exhibendum actione] Recte autem ad exhibendum actionem habet, si quid dolo malo consumptum sit, quia qui dolo desiit possidere, pro possessore habetur, et qui dolo consumpsit, perinde habetur, ac si non consumpsisset. Cum autem sine dolo consumptum sit, condictio locum habet.

14) aut condictione] Condictione de bene dependens. Et observa, Iureconsultum hinc incipere tractare de condictione de bene dependens. Quaere cap. 12. et ibi adnotationes, et cap. 13. them. 2. eiusdem. Scias autem, condictionem de bene dependens etiam a domino intendi, ut hoc loco dicitur, et cap. 12. et 13. et ibidem in adnotatione, et cap. 14. et in tertia ibi adnotatione. Intenditur et a non domino, ut cap. 13. et ibidem adnotatio, et them. 2. eiusdem, et cap. 12.

Stephani. Nota condictionem de bene dependens. Bene dependens autem non eo pertinet, ut qui nummos accepit, bene et utiliter eos expenderit, sed bene dependens hoc significat, ut qui accepit, existimet, dantem recte posse mutuum dare et mutuum contrahere. Hoc etiam ostendit Ulpianus dig. 13. Nota contextum in dicto digesto.

XII. Pomponius. Si a furioso¹⁾, cum eum competentem mentis esse putares²⁾, pecuniam mutuum accepseris, et nummos consumseris³⁾, condictio ei competit. Nam ex quibus causis ignorantibus nobis⁴⁾ actiones acquiruntur, ex iisdem etiam furioso acquiruntur. Sed et si is, qui servo crediderat⁵⁾, furere coeperit, et deinde servus in rem domini id impenderit, furiosi nomine condicitur⁶⁾: et si quis alienam pecuniam crediderit⁷⁾, eoque furentem consumpta sit⁸⁾.

1) si a furioso] Cyrilli. Si a furioso, cum competentem mentis eum putarem, mutuum pecuniam accipero, eamque consumsero, nascitur ei condictio. Nam ex quibus causis ignorantibus nobis actio acquiruntur, ex iisdem etiam furiosis acquiruntur. Idem erit, et si servo tuo credita pecunia, vel tibi, furere coepero, ille vero impenderit in rem tuam, vel tu in rem tuam. Idem est, et si fur alienos nummos crediderit, hique consumpti fuerint. Quodsi ex parte consumpti sint, ex parte nascitur condictio. Quaere lib. 52. cap. 24. similiter dicens: Si existimans furiosum mentis competentem esse, ab eo mutuum pecuniam acciperim, eaque in rem meam versa fuerit, condictio pecuniae furioso nascitur: nam ex quibus causis ignorantibus nobis actiones acquiruntur, ex iisdem et furiosorum nomine intenduntur.

L. 12. D. XII. 1.

i) Legendum videtur ἀλλότρια μανῶ, si aliena pecunia servo tuo vel tibi credita. ii) ἢ lego pro εἰ, quod habet Fabr.

νομίζων αὐτὸν φρονεῖν] Στεφάνου. Τοῦτο γὰρ ἐποίησε τὴν καλὴν δαπάνην τὸ νομίσει τὸν δανειζόμενον, ὅτι ὁ δανεισὺς ἐρρωμένως εἶχεν φρένας. εἶπον γὰρ σοι ἐν τῷ διγέσθῳ, ὅτι οὐ τὸ δαπανηθῆναι δεόντως τὰ νομίσματα τὸν ἀπὸ τοῦ καλοῦ δαπανήματος εἰρηκ) τὸν κονδικτικίον, ἀλλὰ τὸ νομίζειν τὸν δανειζόμενον, ὅτι δύναται καλῶς καὶ κατὰ νόμον δανειεῖν ὁ τὴν ἀπαριθμήσιν αὐτῷ ποιησάμενος. διὰ τοῦτο δὲ ὁ μαινόμενος αὐ συνέστησεν ἅμα τῇ ἀπαριθμῆσει τὸ δάνειον, κἂν δεσπότης ἦν τῶν νομισμάτων, ἐπειδὴ οὐδὲ δύναται καθάπαξ ἐκποιεῖν· εἰ δὲ μὴ ἐκποιεῖ, οὔτε ἡ δεσποτεία μετακρήθη τῶν νομισμάτων. δεσποτείας δὲ μὴ μετενεχθείσης, πῶς οἷόν τε ἦν ἐξ ἀρχῆς συστήναι τὸν κονδικτικίον; οὕτως ἔχει ἐν τῷ μδ. βιβ. τῶν διγ. tit. ζ'. διγ. κδ'. Πομπωνίου ἡγῶ, ἧτοι νβ. tit. α'. κεφ. κδ'. [Sch. b. III. 263.]

καὶ δαπανήσεως τὰ νομίσματα] Εἰ μὴ γὰρ ὡς ἐπὶ δανείῳ λαβῶν δαπανήσεις, οὐ τίκεται τοιοῦτος κονδικτικίος. μὴ νομίσει δὲ, ὅτι ἐὰν μὴ εἰς ἰδίαν ἐδαπανήθη χρεῖαν τὰ δαπανηθέντα, ὁ ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος οὐκ εἰκίετο κονδικτικίος· ὅπως δῆποτε γὰρ δαπανηθέντων τῶν νομισμάτων, καλῆ μὲντοι δαπάνῃ λέγεται. καλὴν δὲ δαπάνην λέγει τὴν τοῦ φακτοῦ ἀγνοίαν, τοῦτ' ἐστὶ τὸ νομίσει τὸν λαβόντα, ὅτι ἕγησεν ἢ τὴν ἀπαριθμήσιν αὐτῷ ποιησάμενος, εἰκίετο πάντως ὁ ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος κονδικτικίος. [Sch. c. III. 263.]

ἐξ ὧν γὰρ ἀγνοοῦσιν ἡμῖν] Τοῦ αὐτοῦ. Σημειώσαι κανόνα, ὅτι ἐξ ὧν αἰτιῶν καὶ ἀγνοοῦσιν ἡμῖν ἀγωγὰι προσπορίζονται, ἐκ τῶν αὐτῶν αἰτιῶν προσπορίζεται καὶ τῷ μαινομένῳ. προσπορίζεται δὲ ἡμῖν καὶ ἀγνοοῦσιν καὶ ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος κονδικτικίος, ὡς ἔγνωσ ἐν τῷ προλαβόντι διγέσθῳ. εἰκότως οὖν καὶ τῷ μαινομένῳ ὁ ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος κονδικτικίος δίδεται, καὶ δύναται αὐτὸν ὀνόματι τοῦ μαινομένου κινεῖν ὁ τοῦτου κοινάτωρ· ὡς περ οὖν καὶ εἰ πρόχρημα κλαπῆ, τοῦ μαινομένου ἡ ζημία τις ἀδικος αὐτῷ προσγίνεται, ἢ καὶ ληγάτον ἢ φιδεικόμισσον αὐτῷ τι κατελείφθη, δύναται ὁ τοῦτου κοινάτωρ ὀνόματι αὐτοῦ τὰς προσφοροὺς κινεῖν ἀγωγὰς, ὡς καὶ τοῦτο φησὶν ὁ Πομπώνιος ἐν τῷ εἰρημένῳ μδ. βιβ. ὑπὸ τὸν ζ'. tit. ἐν τῷ κδ'. διγ. [Sch. d. III. 263.]

Τοῦ ἄνωγνύμου. Κεῖται ὁ κανὼν ἐν ἀρχῇ τῆς γ'. ἴνα tit. καὶ βιβ. κη. tit. α'. διγ. ις'. ἧτοι βιβ. λε'. tit. ια'. ὅλον δὲ τὸ παρὸν διγ. κεῖται βιβ. μδ. tit. ζ'. διγ. κδ'. ἧτοι βιβ. νβ. tit. α'. κεφ. κδ'. [Sch. d. III. 263.]

Ἐνθα πρὸς σύστασιν τοῦ δανείου ὀφείλει εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ δανεισμένου δαπανηθῆναι τὰ νομίσματα. οἷον ἐὰν ἀγνοοῦντός μου δανείω τις ἐμῷ ὀνόματι, ἢ καταλείψῃ μοι φιδεικόμισσον ἢ ληγάτον· ὁ γὰρ μαινόμενος ἀγνοοῦντι ὅμοιος. [Sch. d. III. 264.]

εἰ δὲ καὶ δανείσας τις δοῦλω] Τοῦ Νικαίου. Εἰ θεματισθῆ ὁ δοῦλος μὴ ἔχων ἑλευθέριον πεκουλλὸν διοίκησιν, οἶμαι μᾶλλον εἶναι τὸν θεματισμὸν πρόσφορον. ὁ γὰρ τοιοῦτος, ἐπεὶ μὴ ἔχει ἀπὸ γνώμης τοῦ δεσπότητος ἀδειαν τοῦ συναλλαττεῖν, οὐδὲ τὸν δεσπότην ἐποίησεν ἔνοχον τῷ δανειακῷ κονδικτικῷ. εἰ δὲ μετὰ τὴν μανίαν τοῦ ἀριθμῆσαντος δαπανηθῆ τὰ νομίσματα εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ δεσπότητος τοῦ δοῦλου, ἔκτοτε τίκεται τῷ μανέντι κονδικτικίος ὁ δὲ ἐν ἑμῷ βέροσο. [Sch. e. III. 264.]

ἄπαιτοῦνται ὀνόματι μαινομένου] Οὐ διὰ τοῦ ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος κονδικτικίου, ἀλλὰ διὰ τοῦ δὲ ἐν ἑμῷ βέροσο κονδικτικίου. τοῦτου δὲ ἐνταῦθα ἐμνημόνευσεν, ἵνα δείξῃ, ὅτι καὶ ἀγνοοῦσιν αἱ ἀγωγὰι προσπορίζονται. [Sch. f. III. 264.]

Στεφάνου. Καὶ τοῦτο θεματίζων φησὶν ὁ Πομπώνιος ἐν τῷ εἰρημένῳ μδ. βιβ. tit. ζ'. διγ. κδ'. ἧτοι βιβ. νβ. κκ) κατὰ τοῦ δεσπότητος δὲ διγέστα. καὶ οὐχὶ ὀνόματι τοῦ δοῦλου οὗτος ὁ κονδικτικίος δίδεται, ἐνθα γὰρ βέροσα γέγονε τὰ δανεισθέντα, δύναται καὶ σοῦο νόμιμο τοῦ οἰκέτου¹⁾ δεσπότης ἐνάγεσθαι, ὡς ἔγνωσ ἐν τῷ τέλει τοῦ ζ'. tit. τῆς δ'. ἴνα tit. ἐπιτοίγῃ καὶ μὴ εἰς δεσποτικὰς ἐδαπανηθῆσαν χρεῖας τὰ δανεισθέντα, ὅτι ὅλος ὁ δανεισὺς ἕγησεν ἢ ἐν τῷ τῆς ἀπαριθμῆσεως καιρῷ, ἤρμωσεν αὐτῷ καὶ οὕτως ὁ ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος κονδικτικίος καὶ δὲ πεκουλλίον. διὰ τοῦτο δὲ παρενεμίξε τὸ παρὸν κεφάλαιον τοῖς θεμασίαι, ἵπερ τὸν ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος τίκεται κονδικτικίον, οὐχ ὅτι καὶ αὐτὸ τὸν ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος τίκεται, ἀλλ' ὅτι βούλεται δείξαι, ὅτι καὶ

2) cum eum competem mentis esse putares] Stephani. Hoc enim facit bene depensum, quod qui pecuniam mutuum accepit, putet, dantem sanae mentis esse. Dixi enim tibi in digesto, non induci conditionem ex eo, quod utiliter pecunia depensa sit, sed ex eo, [quod existimaverit is, qui pecuniam accepit, potuisse eum, qui ei numeravit, recte et iure ei credere. Ideo autem furiosus numeratione mutuum non contraxit, licet nummorum dominus esset, quia nihil penitus alienare potest: si autem non alienet, nec dominum nummorum translatum est. Dominio autem non translato, quomodo ab initio conditio competere potuit? Sic habetur lib. 44. Dig. tit. 7. dig. 24. quod est Pomponii, seu lib. 52. tit. 1. cap. 24.

3) et nummos consumseris] Nisi enim pecuniam, quam quasi mutuum accepisti, consumseris, haec conditio non nascitur. Nec vero existimes, conditionem de bene depensis non nasci, nisi pecunia in rem tuam versa sit: nam quomodocumque consumpta sit, bona fide facta consumptio dicitur. Bona autem fide factam dico, quae ab eo facta est, qui in facto errabat, id est, conditio de bene depensis nascitur, si is, qui accepit, eum, qui numeravit, sanae mentis fuisse existimaret.

4) nam ex quibus causis ignorantibus nobis] Eiusdem. Nota regulam, quod ex quibus causis etiam ignorantibus nobis actiones acquiruntur, ex iisdem causis etiam furioso acquiruntur. Acquiruntur autem etiam ignorantibus nobis conditio de bene depensis, ut didicisti in praecedenti digesto. Merito igitur conditio de bene depensis datur etiam furioso, eamque curator eius furiosi nomine intendere potest: quemadmodum etiam si res furioso subrepta sit, aut damnum iniuria datum, aut etiam legatum vel fideicommissum ei relictum sit, potest curator eius nomine eius competentes actiones movere, quod et Pomponius ait dicto lib. 44. tit. 7. dig. 24.

Innominati. Extat haec regula initio lib. 3. Institut. et lib. 28. tit. 1. dig. 16. seu lib. 35. tit. 11. Totum autem hoc digestum extat lib. 44. tit. 7. dig. 24. seu lib. 52. tit. 1. cap. 24.

Ubi, ut consistat mutuum, pecunia in rem eius, qui accepit, verti debet. Veluti si quis me ignorante meo nomine crediderit, aut fideicommissum vel legatum mihi reliquerit: furiosus enim ignoranti comparatur.

5) sed et si is, qui servo crediderat] Nicaei. Si fingamus, servum non habere liberam peculii administrationem, quia, aptiorem casum esse. Eiusmodi enim servus, quia ex voluntate domini facultatem contrahendi non habet, nec dominum conditioni ex mutuo obnoxium reddere potuit. Si vero post furorem eius, qui pecuniam numeraverat, pecunia versa sit in rem domini, ab eo tempore conditio de in rem verso furioso acquiruntur.

6) furiosi nomine condicitur] Non per conditionem de bene depensis, sed per conditionem de in rem verso. Huius autem hoc loco meminit, ut ostendat, etiam ignorantibus actiones acquiri.

Stephani. Idem ait Pomponius dicto lib. 44. tit. 7. dig. 24. sive lib. 52. Adversus autem dominum directa. Et non servi nomine haec conditio datur. Cum enim pecunia versa est in rem domini, servi dominus etiam suo nomine conveniri potest, ut didicisti in fine tit. 7. lib. 4. Institut. Alioquin, etsi in utilitatem domini versa non esset, quod creditor compos mentis esset tempore numerationis, sic quoque conditio de bene depensis ei competeret, etiam de peculio. Ideo autem miscuit hoc caput ceteris casibus, qui conditionem de bene depensis pariunt, non quod et ipsum conditionem de bene depensis pariat, sed quod ostendere velit, etiam furiosis actionem acquiri. Primum enim habuit con-

k) Sic Fabr. Lege eisάγει. kk) Fabr. in marg. notat: vide infra Nicaei notam. l) Adde ὁ.

μεμηρόσι προσπορίζεται ἀγωγῆ. πρώτον μὲν γὰρ εἶχε κοινοδικτικὸν δὲ πεκουλίον, μετὰ δὲ τὴν μονίαν κοινοδικτικὸν δὲ ἐν ἑμ βέρσο. [Sch. f. III. 264.]

Τοῦ Νικαέως. Οὐ νομίζω, εἰ μήπω εἴπης τὸν δοῦλον ἔχειν ἐλευθέρην πεκουλίου διοίκησιν. [Sch. f. III. 264.]

ἐν θ' α' τις ἀλλότρια δανείσει. Ἰδίῳ ὀνόματι. Καὶ τότε γὰρ ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος ἀρμόζει αὐτῷ ὡς δανείσαντι. οὐ μόνον δὲ μαινομένῳ προσπορίζεται οὗτος, ἀλλὰ καὶ ὑγιαίνουσαν ἀγροῦσιν, ὡς τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον καὶ θέμα β'. αὐτοῦ, καὶ τοῦ ια'. κεφαλαίου θέμα τελευταῖον, καὶ τοῦ ιγ'. θέμα τελευταῖον ἐν τέλει. [Sch. g. III. 264.]

καὶ μαινότος αὐτοῦ δαπανηθῶσιν] Ἰνῶθι τὴν φύσιν τοῦ ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος κοινοδικτικίου. ἐπεὶ γὰρ ὁ κέρτος γενικὸς κοινοδικτικὸς μόνῳ δεσπότη κατὰ κανόνα δίδεται, ὅστις καὶ μεταφέρειν δύναται τὴν τῶν νομίμων δεσποτείαν ἐπὶ τὸν λαμβάνοντα· ἐπὶ δὲ τοῖς προτεθείσιν τοῖσι τρισὶ θέμασιν, ὁ μὲν οὐκ ἦν δεσπότης τῶν νομίμων· ἀλλότρια γὰρ ἐθέμασε ταῦτα· ὁ δὲ μαινόμενος ὡν ἀπὸ ἀπόντος ἐνομιζέτο· ὁ δὲ οὐκ εἶχε πεκουλίον διοίκησιν· διὰ τοῦτο δέδωκε τὸν ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος κοινοδικτικίον διὰ τὴν ἀγροίαν τοῦ δανεισαμένου. οὔτε γὰρ ἐκδικεῖν τὰ νομίματα δυνατόν ἦν ἢ δαπανηθέντα, οὔτε ὁ κέρτος ἠρμυσεῖν ὡς μήτε τῆς δεσποτείας μετατεθείσης ἐπὶ τὸν λαβόντα, τοῦ μὲν μὴ ὄντος δεσπότη, τοῦ δὲ μὴ ἔχοντος ἐλευθέρην πεκουλίου διοίκησιν. [Sch. h. III. 265.]

Ἄλλην γὰρ ἀγωγὴν ἔχει, δανειακὸν δὲ οὐ διὰ τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον. ὡς δὲ μαινομένῳ καὶ ἀγροῦντι προσπορίζεται ὁ ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος κοινοδικτικὸς, ἐπειδὴ μετὰ μονίαν ἐδαπανήθησιν τὰ νομίματα. [Sch. h. III. 265.]

ιγ'. Οὐλπιαν. Δανείζων ὁ κλέπτης οὐ ποιεῖ τὸν λαβόντα δεσπότην. εἰ δὲ δαπανηθῶσιν, ἀρμόζει ἀπαίτησις. ἐὰν ἀλλότρια σοι δανείσω νομίματα, οὐκ ἐνέχη μοι, ἕως ἂν αὐτὰ δαπανήσης. ὄλων δὲ δαπανωμένων ἢ μέρους, ἀρμόζει μοι κοινοδικτικὸς ἐπὶ πᾶσιν ἢ τοῖς δαπανωμένοις.

Ἐὰν κοινὸς δοῦλος δανείσῃ δέκα νομίματα καὶ δαπανηθῶσιν, ἀνὰ πέντε οἱ δεσπότηται ἀπαιτοῦσι. καὶ¹¹⁾ ὁ κοινὸς γὰρ τὰ κοινὰ δανείζων εἰς μόνον τὸ ἥμισυ τὴν ἀπαίτησιν ἔχει, κὰν εἰ τὸ καθ' ἕκαστον τῶν σωμάτων ἦν κοινόν.

δανείζων ὁ κλέπτης] Τοῦ Ἀνανύμου. Καὶ ἄλλας ἀγωγὰς ἔχει ὁ κλέπτης, ὡς τὴν δεσποτείαν καὶ τὴν κομμοδίαν, ὡς βιβ. ε'. τιτ. α'. διγ. ξδ'. ἦτοι βιβ. ζ'. τιτ. ε'. κεφ. εδ'. ἀνάγνωθι καὶ τιτ. ε'. τοῦτου τοῦ βιβ. διγ. νε'. ἦτοι βιβ. κδ'. τιτ. ε'. κεφ. νε'. καὶ βιβ. ιγ'. τιτ. ε'. διγ. ιε'. ἦτοι βιβ. ιγ'. τιτ. α'. κεφ. ιε'. καὶ τιτ. ζ'. διγ. κβ'. ἦτοι βιβ. κε'. τιτ. α'. κεφ. κβ'. [Sch. i. III. 265.]

Ζῆτει βιβ. κδ'. τιτ. ε'. κεφ. νε'. καὶ βιβ. β'. τιτ. γ'. κεφ. ρλδ'. θεμ. β'. καὶ τὴν ἐν αὐτῷ Στεφάνου παραγραφὴν, καὶ βιβ. ιγ'. τιτ. β'. κεφ. α'. θεμ. κη'. καὶ κεφ. λα'. καὶ βιβ. κς'. τιτ. ε'. κεφ. ηδ'. καὶ τιτ. αὐτοῦ α'. κεφ. ο'. θεμ. δ'. [Sch. i. III. 265.]

οὐ ποιεῖ τὸν λαβόντα δεσπότην] Τοντέστιν, εἰ σώζονται τὰ νομίματα καὶ ἔμειξαν, ὥστε μὴ^{m)} δύνασθαι διακριθῆναι. εἰ γὰρ ἐμείξαν καὶ οὐ δύναται διακριθῆναι, τοῦ λαβόντος γίνονται. Ζῆτει δὲ βιβ. κς'. τιτ. ε'. κεφ. οη'. καὶ ιε'. καὶ ιη'. [Sch. k. III. 265.]

εἰ δὲ δαπανηθῶσιν] Εἰ δὲ μὴ δαπανηθῶσιν, εἰ μὲν φαίνονται, κινήσουσιν οἱ δεσπότηται ἐν ἑμ. εἰ δὲ οὐ δύναται διακριθῆναιⁿ⁾, κινῶσιν ἢ κέρτον γενικὸν κοινοδικτικόν, ἢ ἄλλο τι ὁμοίον. ἀνάγνωθι βιβ. κς'. τιτ. ε'. κεφ. οη'. παραμύσιον. [Sch. l. III. 265.]

ἀρμόζει ἀπαίτησις] Στεφάνου. Βλέπε, ὅτι οὐκ ἔπεν ἰδικῶς τῷ κλέπτῃ τίκεσθαι τὸν ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος κοινοδικτικόν, ἀλλὰ μόνον δαπανηθέντων τῶν νομίμων τίκε-

dictionem de peculio, post furorem autem condictionem de in rem verso.

Nicaei. Non puto, nisi forte dixeris, servum habere liberam peculii administrationem.

7) si quis alienam pecuniam crediderit] Suo nomine. Tunc enim conditio de bene depensis ei competit, quasi pecuniam mutuum dederit. Non solum autem furioso haec actio acquiritur, sed et sanae mentis hominibus ignorantibus, ut ait caput sequens et thema 2. eius, et capitulis II. thema ultimum, et capitulis 13. thema ultimum in fine.

8) eoque furente consumpta sit] Disce naturam condictionis de bene depensis. Quoniam enim certi generalis conditio soli domino datur secundum regulam, qui et dominium nummorum in accipientem transferre possit: in tribus autem propositis casibus vel nummorum dominus non erat: fingit enim, alienam pecuniam fuisse: vel furiosus pro absente habebatur, vel servus non habebat liberam peculii administrationem: ideo condictionem de bene depensis dedit propter ignorantiam eius, qui mutuum accepit. Neque enim nummi iam consumti vindicari poterant, nec certi conditio competebat, quasi dominio in accipientem non translato, quod qui dedit, dominus non esset, vel liberam peculii administrationem non haberet.

Aliam enim actionem habet: nec vero condictionem certi ex mutuo propter sequens caput. Quasi autem furioso et ignorantem conditio de bene depensis acquisita est, quia post furorem nummi consumti sunt.

XIII. Ulpian. Si fur mutuum dederit¹⁾, accipientem dominum non facit²⁾. Sed si nummi consumti sint³⁾, conditio competit⁴⁾. Si alienos nummos⁵⁾ mutuos tibi dedi, non ante teneris mihi, quam eos consumseris. Quodsi tota pecunia consumpta sit⁶⁾, vel pars eius, competit mihi conditio totius, vel eius, quod consumtum est⁷⁾.

Si servus communis⁸⁾ decem nummos crediderit, et nummi consumti sint⁹⁾, domini quinos petent¹⁰⁾. Nam et si socius¹¹⁾ communes nummos crediderit, dimidiae tantum partis petitionem habet, etiamsi singula corpora communia fuerint.

1) si fur mutuum dederit] Innominati. Alias quoque actiones fur habet, ut depositi et commodati, ut lib. 5. tit. 1. dig. 64. seu lib. 7. tit. 5. cap. 64. Lege et tit. 6. huius libri, dig. 55. seu lib. 24. tit. 6. cap. 55. et lib. 13. tit. 6. dig. 16. seu lib. 13. tit. 1. cap. 16. et tit. 7. dig. 22. seu lib. 25. tit. 1. cap. 22.

Quaere lib. 24. tit. 6. cap. 55. et lib. 2. tit. 3. cap. 134. them. 2. et ibi Stephani adnotationem, et lib. 13. tit. 2. cap. 1. them. 28. et cap. 31. et lib. 26. tit. 5. cap. 94. et eiusdem lib. tit. 1. cap. 70. them. 4.

2) accipientem dominum non facit] Id est, si nummi extent, et ita mixti sint, ut discerni possint: nam si ita mixti sint, ut discerni non possint, fiunt accipientis. Quaere autem lib. 26. tit. 5. cap. 78. et 17. et 18.

3) sed si nummi consumti sint] Si vero consumti non sint, si quidem appareant, domini agent in rem. Si vero discerni non possint, agent certi condictione generali, aut alia qua simili actione. Lege lib. 26. tit. 5. cap. 78. simile.

4) conditio competit] Stephani. Observa, specialiter non dici, furi nasci condictionem de bene depensis, sed tantum consumtis nummis nasci conditio-

11) Aliter argumentum huius loci inde a verbis ὁ κοινὸς traditur in Sch. I. ad Basil. XII. I. cap. 80. Fabr. T. II. p. 40. edit. nostr. T. I. p. 787. m) Fabr. in marg. notat, delendam esse negationem. n) Fabr. in marg. emendat διακριθῆναι.

σθαι τὸν κοινδικίον. Δωρόθεος μέντοι καὶ Θαλέλαιος οὐ μακαρίζουσι αὐτῷ τῷ κλέπτῃ τὸν ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος δεδωκασιν κοινδικίον. καίτοι οὐδέποτε ἐκ τῆς οἰκείας ἀναδείας ἔχειν δύναται ἀγωγήν, ὡς ὁ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ μζ'. βιβ. τιτ. β'. διγ. ιβ'. φησὶν, ἦτοι βιβ. ζ'. τιτ. ιβ'. κανονίζει δὲ αὐτὸς ὁ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ ν'. τῶν διγ. βιβ. τιτ. τελευταίῃ διγ. ριδ'. λέγων, μηδένα ἐκ τοῦ οἰκείου ἀμαρτήματος δύνασθαι βελτίονα ποιεῖν τὴν οἰκείαν αἴρεσιν. ἀλλὰ ἰδικῶς ὁ Οὐλπιανὸς πρὸς τὸ τέλος τοῦ ιθ'. διγ. τοῦ παρόντος τιτ. κανονίζων φησὶν, ὅτι καθόλου γὰρ ὁ ἀλλοτρίους νομίμους ἀριθμῆσας ὡς ἐπὶ δανείῳ, δαπανηθέντων αὐτῶν ἐνεχόμενον ἔχει τὸν εὐλόγητον. φησὶ δὲ ὁ Παπιανὸς ἐν τῷ παρόντι βιβ. τιτ. ζ'. διγ. νε'. ἦτοι βιβ. κδ'. τιτ. ζ'., ὅτι ἐὰν πρᾶδων ἀλλοτρίους οἴκους μισθῶσιν καὶ λάβῃ τὸν μισθόν, δύναται ὁ μισθωσάμενος καὶ δεδωκὼς ἑπετετενεῖν παρ' αὐτοῦ τὸν δεδομένον. φησὶν δὲ καὶ ὁ Μαρκελλὸς ἐν τῷ ις'. διγ. τῆς κομμοδάτι, ὅτι καὶ ὁ κλέπτης καὶ ὁ πρᾶδων κερδῶν τὸ ἀλλοτρίον ἔχει τὴν κομμοδάτι, ἐν ᾗ δηλονότι δόλου τὴν ἀγωγήν ἐκομμίτευσεν, ὡς ἔγνω ἐν τῷ α'. βιβ. τῶν δὲ ἰουδαίῳ τιτ. α'. διγ. ξδ'. ἦτοι βιβ. ζ'. τιτ. ε'. κεφ. ξδ'. καὶ ὑποθέμενος δὲ τὸ ἀλλοτρίον ὁ πρᾶδων δύναται πηνερατικίαν καὶ ἐπὶ τοῖς κερδοῖς τούτου κινεῖν, ὡς Οὐλπιανὸς ἐν τῷ κβ'. διγ. τῆς πηνερατικίας τοῦ ἐξῆς τιτ. φησὶν, ἦτοι βιβ. κε'. τιτ. α'. κεφ. κβ'. θεμα β'. τί οὖν; τὸ εἰρημένον, ὅτι οὐδεὶς ἐκ τοῦ οἰκείου δόλου ἢ ἐκ τοῦ οἰκείου ἀμαρτήματος ἔχει ἀγωγήν, νόσον εἰς τὸ ἔχειν αὐτὸν ἀγωγήν κατὰ τοῦ ἐργασμένου σὺν αὐτῷ τὸν δόλου ἢ τὸ ἀμάρτημα, ἢ ἐντελαμένου αὐτῷ ποιεῖν τὸν δόλου. [Sch. m. III. 265. sq.]

Πρόσρχες, πῶς ἐξημενεῖ ὁ Παλαιὸς τὸ οὐδεὶς ἐκ τοῦ οἰκείου ἀμαρτήματος ἀγωγήν ἔχει. ζῆτει σύμφωνον τῇ παραούσῃ ἐξηγήσει καὶ βιβ. κς'. τιτ. α'. κεφ. ο'. θεμα ε'. ἐγὼ δὲ ἀναγινώσκων καὶ βιβ. ζ'. τιτ. ιβ'. κεφ. ιβ'. καὶ εὐρίσκων, ὅτι ἐὰν ὁ κλέπτης ἀπολέσῃ, ὁ ἐκλεψεν, ὡς κλαπέν παρὰ τινος, οὐκ ἔχει κατὰ τοῦ κλέμματος ἀγωγήν, ταῦτα λέγω, ὅτι τῷ ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος κοινδικίῳ, ἀπλῶς δὲ κερτῶ γενικῶ κοινδικίῳ, ἢ τῷ ἀπὸ καλοῦ καὶ δικαίῳ καὶ πρὸ δαπάνης ἐνεχῆ μοι, κἂν κλέπτης εἴμῃ. ὁ γὰρ κλέπτης τὸ κλοπιμαῖον πρὸς τινὰ δούς εἰς τὸ τέλος αὐτὸν μόνον ἀναλαβεῖν αἰεὶ ἀγωγήν ἔχει. ἀνάγνωθι καὶ κεφ. μδ'. [Sch. m. III. 266.]

Σημείωσαι τὸν Παλαιὸν διδόντα καὶ τῷ κλέπτῃ τὸν ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος κοινδικίον. ἔχει οὖν ἐπὶ μνήμης τὴν παραδοσὴν καὶ τὴν ὄλην τοῦ Παλαιοῦ ἐξημενεῖαν κάλλιστα τινὰ παραδιδούσαν σοι. ἀνάγνωθι καὶ βιβ. κς'. τιτ. ε'. κεφ. κδ'. θεμα β'. καὶ ὁ εἰσὼθεν τοῦ κεφαλαίου κειμένης παραπομπάς, καὶ πρόσρχες ἐκεῖνοις. [Sch. m. III. 266. sq.]

ἐὰν ἀλλότρια, Ζῆτει βιβ. μδ'. τιτ. ζ'. διγ. κγ'. θεμα γ'. ἦτοι βιβ. νβ'. τιτ. α'. κεφ. κγ'. περὶ τὸ τέλος, καὶ βιβ. κγ'. τιτ. γ'. διγ. πα'. ἦτοι βιβ. κθ'. τιτ. α'. κεφ. ος'. καὶ βιβ. κς'. τιτ. ε'. κεφ. ιδ'. καὶ τιτ. α'. αὐτοῦ κεφ. νς'. θεμα γ'. ὁμοιον, καὶ βιβ. κδ'. τιτ. ζ'. κεφ. ιε'. [Sch. n. III. 267.]

Σημείωσαι ἰδικῶς ἐν ἧτι, ὅτι ὁ ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος κοινδικίος οὐκ ἄμα τῇ ἀπαριθμῆσει, ἀλλὰ τῇ καθ' ἡμέραν δαπάνῃ συνίσταται καὶ συναυξάνεται. [Sch. n. III. 267.]

Τοῦ Ἐναντιοφανοῦς, Ἐν τῷ σή. διγ. τοῦ τρίτου τιτ. τοῦ μς'. βιβ. ἦτοι βιβ. κς'. τιτ. ε'. φησὶν, ὅτι ἐὰν ἀγροσύντος μου ἢ ἀκοντός μου καταβληθῶσι νομίματά μου, ἐμὰ μένονσιν· εἰ δὲ μισγῶσιν, ὥστε μὴ δύνασθαι διακριθῆναι, σὰ μὲν γίνεται, ἔχω δὲ κατὰ τοῦ δεδωκότος τὴν φύρτι. [Sch. n. III. 267.]

ὄλων δὲ δαπανωμένων] Δίναμαι δὲ καὶ μὴ δαπανηθέντων ἀναλαμβάνειν τὴν νομὴν αὐτῶν διὰ τοῦ κοινδικίου. καὶ ζῆτει βιβ. κδ'. τιτ. ε'. κεφ. ιε'. θεμα β'. [Sch. o. III. 267.]

Ἐν δὲ βιβ. κδ'. τιτ. ε'. κεφ. ιε'. φησὶν, ὅτι ἐὰν καταβλήῃ τις τινὴ μὴ χρεωστούμενα νομίματα ἀλλότρια ὄντα καὶ οὐκ αὐτοῦ τοῦ καταβλότος δεσποίου, δύναται τὴν νομὴν αὐτῶν ἀναλαμβάνειν διὰ τοῦ σινε καῦσα κοινδικίου. καὶ εἰ μὲν ἔχει τὸ ἧσθῆν κεφάλαιον χώραν, καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὥστε ἀναληφθῆναι. [Sch. o. III. 267.]

ἢ τοῖς δαπανωμένοις] Καθόλου γὰρ ὁ ἀλλότρια νομίματα δανείσας δαπανηθέντων αὐτῶν ἔχει τὸν ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος κοινδικίον. καὶ ἀνάγνωθι κεφ. μα'. καὶ τὴν ἐν αὐτῷ ε'. τοῦ Παλαιοῦ παραγραφήν. [Sch. p. III. 267.]

nem. Dorotheus tamen et Thalelaeus beatæ memoriæ furi ipsi conditionem de bene dependis dederunt. Atqui nunquam quis ex sua improbitate actionem habere potest, ut Ulpianus lib. 47. tit. 2. dig. 12. ait, seu lib. 60. tit. 12. Idem autem Ulpianus lib. 50. Dig. tit. ult. dig. 134. regulariter tradit, neminem ex suo delicto conditionem suam meliorem facere posse. Verum specialiter Ulpianus in fine dig. 19. huius tit. regulariter tradit: Nam omnino qui alienos nummos numeravit mutui causa, consumtis eis habet obligatum eum, qui acceperit. Ait autem Papianus huius libri tit. 6. dig. 55. seu lib. 24. tit. 6. si praedo alienas aedes locaverit et mercedem acceperit, conductorem, qui mercedem dedit, solutam mercedem ab eo repetere non posse. Sed et Marcellus ait dig. 16. *commodati*, etiam furem et praedonem, qui rem alienam commodaverit, habere commodati actionem, ob dolum scilicet commodatarii, ut *didicisti* lib. 1. partis de *iudiciis*, tit. 1. dig. 64. seu lib. 7. tit. 5. cap. 64. Sed et praedo, qui rem alienam pignori dedit, potest et de fructibus eius pigneratitiam intendere, ut Ulpianus dig. 22. tit. sequenti de *pigneratitia actione* ait, seu lib. 25. tit. 1. cap. 22. them. 2. Quid ergo dicemus? Quod dicitur, neminem ex dolo suo vel delicto suo actionem habere, sic intellige, ut actionem non habeat adversus eum, quocum dolum vel delictum commisit, vel qui ei mandavit, ut dolum faceret.

Observa, quomodo Antiquus interpretetur illud: Nemo ex suo delicto actionem habet. Quaere, quod huic interpretationi congruit, lib. 26. tit. 1. cap. 70. them. 5. Ego vero legens et lib. 60. tit. 12. cap. 12. et cognoscens, furem, si rem, quam subripuerat, furto alterius amiserit, non habere furti actionem adversus furem, dico, te conditione de bene dependis, simpliciter autem certi generali conditione, vel conditione ex bono et aequo etiam ante consumtionem mihi teneri, licet fur sim. Fur enim rem furtivam dans alicui, ut ipse tantum interim recipiat, semper actionem habet. Lege et cap. 44.

Nota Antiquum dantem etiam furi conditionem de bene dependis. Memineris igitur traditionis et totius interpretationis Antiqui pulcherrima quaedam tradentis. Lege et lib. 26. tit. 5. cap. 24. them. 2. et allegationes intus hoc loco positas, et eis adhaereas.

5) si alienos nummos] Quaere lib. 44. tit. 7. dig. 23. them. 3. seu lib. 52. tit. 1. cap. 23. circa finem, et lib. 23. tit. 3. dig. 81. seu lib. 29. tit. 1. cap. 77. et lib. 26. tit. 5. cap. 94. et eiusdem tit. 1. cap. 56. them. 3. simile, et lib. 24. tit. 6. cap. 15.

Nota specialiter in contextu, conditionem de bene dependis non statim ex numeratione, sed consumtionem quotidie constitui et crescere.

Enantiophanis. In dig. 78. tit. 3. lib. 46. seu lib. 26. tit. 5. dicitur: Si me ignorante vel invito nummi mei soluti sint, mei manent: si vero ita mixti sint, ut discerni non possint, tui quidem fiunt, habeo autem adversus eum, qui dedit, furti actionem.

6) quod si tota pecunia consumpta sit] Possum autem, et si nummi consumti non sint, per conditionem possessionem eorum recipere. Et quaere lib. 24. tit. 6. cap. 15. them. 2.

In libro autem 24. tit. 6. cap. 15. dicitur: Si quis alienos nummos indebitos solverit, qui non sunt eius, qui solvit, potest possessionem eorum recipere per conditionem sine causa. Et si dictum caput locum habeat, utique et in praesenti capite locum habere debet, ut recipiat.

7) vel eius, quod consumptum est] Generaliter enim qui alienos nummos mutuos dedit, consumtis eis conditionem habet de bene dependis. Et lege cap. 41. et in eo quintam Antiqui adnotationem.

ο) Fabr. in marg. addit οὐ ante δύναται. οο) Adde τὰς post καί. π) Adde ὁ post ὅτι. pp) Lege μιγῶσιν.

ἐάν κοινὸς δοῦλος] Κυρίλλου. Ἐάν ὁ κοινὸς δοῦλος ἰ. νομίματα δανείσει, καὶ ἐδαπανήθησαν, ἀνά πέντε οἱ δεσπότηαι ἀπαιτοῦσι, κἂν μὴ εἶχε λίβεραν πεκουλίον ἀδμινηστρατίονα. ὁ δὲ κοινὰ ἑκατὸν νομίματα δανείσας, οὐ τὸ ἡμιον ἕκαστος, ἀλλὰ πενήκοντα ἀπαιτεῖ. εἰ δὲ ὑπεξούσιος δανείσμενος παρὰ τὸ δόγμα καταβῆκε, καλῶς ἐκδικεῖ ὁ πατήρ τοὺς νόμμοις. εἰ δὲ ἀνήλωνται, οὐκ ἔχει κονδικτικίον. οὗτος γὰρ τότε ἀρμόττει, ὅτε⁹⁾ ἐξεποιήθησαν τὰ νομίματα, εἰκτετο ἀγωγή. ἐνταῦθα δὲ εἴτε ὑπεξούσιος, εἴτε αὐτεξούσιος ἦν ὁ παῖς καὶ ἴδια καταβέβληκεν, οὐκέτι εἰκτετο ἀγωγή· ἀργεῖ οὖν ἡ ἕπεπιτίων. [Sch. q. III. 267.]

καὶ δαπανηθῶσιν] Εἰ δὲ μὴ δαπανηθῶσιν, εἰ μὲν φαίνονται, κινήσουσιν οἱ δεσπότηαι ἐν ἑμέ. εἰ δὲ οὐ δύνανται διαριθμηθῆναι¹⁰⁾, ἢ κέρτον γενικὸν κονδικτικίον κινήσουσιν, ἢ ἄλλο τι ὅμοιον. ἀνεγνωθὶ παρόμοιον ἐν βιβ. κς. τιτ. ε. κεφ. σθ. [Sch. r. III. 268.]

ἀπαιτοῦσι] Διὰ τοῦ ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος κονδικτικίον· προσεπορίσθη γὰρ οὗτος αὐτοῖς καὶ ἀγνωσῶν, ὡς κεφ. ιβ. [Sch. s. III. 268.]

καὶ ὁ κοινῶν γὰρ] Τοῦ Ἐναντιοφανοῦς. Ἐπὶ δύο κοινῶν ἀγνωσῶν ἕκαστος τὸ ὅλον ἀπαιτεῖ, ὡς βιβ. β. τιτ. ιδ. διγ. κς. ἦτοι βιβ. ια. τιτ. α. ζῆται καὶ κεφάλαιον αὐτοῦ θ. καὶ τὸν Πάλαιον. [Sch. t. III. 268.]

Τοῦ Ἀνωμόνου. Ἀνεγνωθὶ βιβ. μς. τιτ. γ. διγ. βδ. καὶ νδ. κεφ. τοῦτο τοῦ τιτ. καὶ τιτ. ζ. τοῦτο τοῦ βιβ. διγ. ιθ. καὶ θέματι β. ἦτοι βιβ. κδ. τιτ. ζ. αὐτοῦ καὶ κεφ. ιε. αὐτοῦ. [Sch. u. III. 268.]

ιδ. Ἰδεμ. Ἐάν ὑπεξούσιος παρὰ τὸ δόγμα δανεισόμενος ἀποδώσει, ὁ πατήρ ἐκδικεῖ τὰ νομίματα. εἰ δὲ δαπανήσῃ¹⁾ αὐτὰ ὁ δανειστής, ἀργεῖ ἀπαιτήσις· τότε γὰρ ἀρμόζει, ὅταν ἡμελλεν ἔχειν ἀγωγήν ὁ δὲ δακῶς, εἴπερ ἦν δεσπότης, ὑπερ οὐκ ἔστιν ἐπὶ τοῦ παρόντος θέματος. εἰ γὰρ κατὰ πλάνην ἀποδοθῆ²⁾ τὸ παρὰ τὸ δόγμα δανεισθέν, ἀργεῖ ἡ ἀπαιτήσις.

παρὰ τὸ δόγμα] Ὅς γὰρ, εἰς αἰτίας ἐδανείσατο, εἰς ὧς οὐκ ἐχορήγησεν ἂν ὁ πατήρ. ποτε δὲ κατὰ³⁾ τὸ δόγμα δανείζεται, μανθάνεις βιβ. ιδ. τῶν διγ. τιτ. ε. ὅταν δὲ κατὰ κέλευσιν τοῦ πατρὸς δανείσῃται, καὶ ὅταν εἰς τὸ τοῦ πατρὸς σῶμα τὰ δανεισθέντα, ἀργεῖ τὸ δόγμα, καὶ ὅταν ἄπὸν χάριν ἐλευθερίων σπουδασμάτων δανείσῃται σύμμετρον, καὶ τὸ εἰωθὸς παρὰ τοῦ πατρὸς χορηγῆσθαι, οὐ χωρὰ τῷ δόγματι. εἰ δὲ ἀσύμμετρον, εἰς τὸ ἐπ' ἐκείνου χωρὰ τῷ δόγματι. [Sch. u. III. 268.]

ὁ πατήρ ἐκδικεῖ] Κινεῖ τὴν ἐν ἑμέ ὁ πατήρ, εἰ μὲν τῶν προσποριζομένων εἰσὶν οἱ καταβληθέντες νόμμοι, σοῦ νόμου· εἰ δὲ τῶν ἀπροσποριστῶν, φίλι νόμου. φαινώμενα διὰ τὴν ἐν ἑμέ. καὶ ὅρα κἀνταῦθα τὸ ἐκδικεῖν ἐπὶ τοῖς ἐν ἑμέ. ἀνεγνωθὶ καὶ βιβ. ιβ. κεφ. κδ. [Sch. x. III. 268.]

εἰ δὲ δαπανήσῃ αὐτὰ] Βόνα φίδε δηλονότι. Θέσ γὰρ, ὅτι ἐνόμισεν αὐτὸν ὁ κρεδῖτωρ κατὰ γνώμην τοῦ πατρὸς, ἢ αὐτεξούσιον γενόμενον καταβῆκεν. Τοῦ Ἀνωμόνου. Ἀνεγνωθὶ βιβ. ιδ. τιτ. ζ. διγ. θ. ἦτοι βιβ. ιη. τιτ. δ. κεφ. θ. [Sch. y. III. 268.]

ἀργεῖ ἀπαιτήσις] Ἀρμόττει δὲ ὁ γενικὸς κονδικτικίος τῷ πατρί, ὡς βιβ. ιθ. τιτ. δ. κεφ. θ. θεμ. β. καὶ ἡ ἐκείσε τοῦ Πάλαιου παραγραφῆ. [Sch. z. III. 268.]

τότε γὰρ ἀρμόζει] Στεφάνου. Τοῦτ' ἔστιν, ὃ θέλει εἰπεῖν, ὅτι ἐξ ἐκείνων τῶν αἰτιῶν ὁ ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος τίκεται κονδικτικίος, ἐξ ὧν εἰ δ' ἂν ἡ δεσποτεία τῶν νόμων ἐπὶ τὸν λαβόντα μετέστη, εἰκτετο ἀγωγή· οὐ λέγω, ὃ ἰνδεδίτος κονδικτικίος ὁ συγχρονος τῇ ἀπαριθμῆσει. τότε δὲ εἰκτετο, ὅτε μὴ ὡς χρεὸς ἀπέδωκεν, ἀλλ' ὡς δανείζων τοὺς νόμμοις κατέβαλε· τοῦτ' ἔστι τὸ ὅτε⁴⁾ ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος τίκεται κονδικτικίος, ὅτε ὁ ἀπαριθμήσας σκοπὸν καὶ

8) si servus communis] Cyrilli. Si servus communis decem nummos crediderit, et consumti sint, singuli domini quinos repetent, quamvis liberam peculii administrationem non habuerit. Si vero socius centum communes nummos crediderit, non dimidiam partem quisque, sed quinquaginta condicit. Quodsi filiusfamilias contra Senatusconsultum mutuatus solverit, recte pater nummos vindicat. Sed si fuerint consumti, conditionem non habet. Haec enim competit, cum, si nummi alienati essent, nasceretur actio. Hoc loco autem, sive filius in potestate, sive sui iuris constitutus de suo solverit, actio non nasceretur: cessat igitur repetitio.

9) et nummi consumti sint] Si vero consumti non sint, si quidem apparent, domini agent in rem: si vero discerni non possint, vel certi conditione generali experientur, vel alia qua simili actione. Lege simile in lib. 26. tit. 5. cap. 78.

10) petent] Conditione de bene dependis: haec enim ipsis etiam ignorantibus acquisita est, ut cap. 12.

11) nam et si socius] Enantiophanis. In duobus sociis argentariis singuli solidum petunt, ut lib. 2. tit. 14. dig. 27. seu lib. 11. tit. 1. Quaere et eiusdem cap. 9. et Antiquum.

Innominati. Lege lib. 46. tit. 3. dig. 94. et cap. 54. huius tit. et tit. 6. huius lib. dig. 19. et them. 2. seu lib. 24. tit. 6. eiusdem et cap. 15. eiusdem.

XIV. Idem. Si filiusfamilias contra Senatusconsultum¹⁾ mutuatus pecuniam solverit, pater nummos vindicat²⁾. Sed si creditor eos consumserit³⁾, cessat conditio⁴⁾: tunc enim competit⁵⁾, cum is, qui dedit, actionem habiturus esset⁶⁾, si dominus esset, quod non est in proposita specie⁷⁾. Nam si per errorem solutum sit, quod contra Senatusconsultum creditum est, cessat conditio.

L. 14. D. XII. 1.

1) contra Senatusconsultum] Finge enim in eas causas mutuatum, in quas pater non esset erogaturus. Quando autem contra Senatusconsultum mutuetur, disces lib. 14. Dig. tit. 5. Cum autem iussu patris acceperit, aut in rem patris pecunia versa fuerit, cessat Senatusconsultum, et cum liberalium studiorum causa absens mutuum accepit, nec modum excessit, vel quantitatem a patre subministrari solitam, locus non est Senatusconsulto. Si vero immodicum mutuum accepit, eius, quod superat, nomine locus est Senatusconsulto.

2) pater nummos vindicat] Pater in rem agit, si quidem nummi soluti sint ex his, quae patri acquiruntur, suo nomine: si vero ex his, quae non acquiruntur, filii nomine. Extantes nummos propter actionem in rem. Et observa verbum vindicandi in actionibus in rem. Lege et lib. 52. cap. 24.

3) sed si — eos consumserit] Bona fide scilicet. Pone enim, creditorem existimasse, eum ex voluntate patris, aut sui iuris factum solvere. Innominati. Lege lib. 14. tit. 6. dig. 9. seu lib. 18. tit. 4. cap. 9.

4) cessat conditio] Competit autem patri generalis conditio, ut lib. 19. tit. 4. cap. 9. them. 2. et ibi Antiqui adnotatio.

5) tunc enim competit] Stephani. Hoc est, quod dicere vult: Ex illis causis nascitur conditio de bene dependis, ex quibus si dominium nummorum ad accipientem transisset, actio nata esset: non dico, indebiti conditio, quae contemporanea numerationi. Tunc autem nata esset, cum non quasi debitum exsolvit, sed credendi causa nummos solvit: id est, tunc conditio de bene dependis nascitur, cum is, qui numeravit, ani-

9) Fabr. in marg. addit εἰ post ἔτε. 10) Fabr. in marg. s) τότε Fabr. in marg. emendat pro τὸ ὅτε.

emendat διακριθῆναι. r) Fabr. δαπανήσει. rr) Lege παρὰ.

διάθεσιν εἶχεν ἔνοχον γενέσθαι ἑαυτῷ τὸν εἰληφότα, οὐχ ὅτε διαθέσει τοῦ λύσει τὴν ἐνοχὴν ἐποιήσατο τὴν καταβολήν. μανθάνεις δὲ ἐν τῷ ιε. διγ. τοῦ ἰνδεβίτου κονδικτικίου, ὅτι ὁ ἀλλοτρίους νομίμους ἰνδεβίτως καταβαλὼν τὸν ἰνδεβίτον κινεῖ κονδικτικίον εἰς ἑπεπιτίονα τῶν καταβληθέντων νομίμων. πῶς γὰρ οἷόν τε ἐστίν, ἰνδεβίτως καταβληθέντι^{ss)} τὸν ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος τίκεσθαι κονδικτικίον, ὅτε μὴ διαθέσει τοῦ συστήσασθαι ἐνοχὴν, ἀλλὰ διαθέσει μᾶλλον τοῦ λύσει ἐνοχὴν γέγονεν ἢ καταβολή; μὴ ἐναντιωθῆ σοι δὲ τὸ ιη. διγεστον τοῦ παρόντος τίτλου. εἰ καὶ τὰ μάλιστα γὰρ ἐκεῖσε φησὶν ὁ Οὐλπιανός, τὸν ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος τίκεσθαι κονδικτικίον, καὶ ταῦτα τοῦ ἀπειρηθῆντος^{t)} μὴ σκοπὸν ἐσχηκότος ἔνοχον καταστήσασθαι τὸν λαμβάνοντα^{tt)} δαρουμένον γὰρ διαθέσει τὴν ἀπαριθμῆσιν ἐποιήσατο^{u)} ὁμοῦ ὁ λαβὼν ὡς ἐπὶ δανείῳ ἔλαβε. πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ ἐκβάλλεσθαι διὰ τῆς τοῦ δόλου παραγραφῆς εἶπε τὸν οὕτω τεχθέντα κονδικτικίον. ἀνάγνωθι καὶ τὴν ἐν αὐτῷ τῷ ιη. διγ. κειμένην παραγραφὴν. [Sch. a. III. 268. sq.]

ὅταν ἡμελλεν ἔχειν ἀγωγὴν] Ἦγουν, ὅταν ἐπὶ συστάσει ἐνοχῆς δέδωκεν, οὐ μὴν ἐπὶ λύσει, ὡς ὠδε ὁ υἱός, ζητεῖ κεφ. ιη. περὶ τὴν ἀρχὴν^{v)} καὶ μὴ ἐναντιωθῆ σοι, ἀλλ' ἀνάγνωθι τὴν ἐνταῦθα τοῦ Στεφάνου παραγραφὴν. [Sch. b. III. 269.]

Τότε γὰρ ἡδύνατο ὁ πατὴρ ἀπατεῖν τὰ νομίματα, ὅταν παρὰ τοῦ ὑπεξουσίου υἱοῦ ὁ ἐναγόμενος ἐδανείσατο ταῦτα^{w)} καὶ οὐ δύναται παραγραφῆσθαι τὸν τοῦτου πατέρα, καὶ πρὸ τῆς συμφωνηθείσης προθεσμίας κινεῖται. [Sch. b. III. 269.]

Τότε ἀρμόζει τῷ πατρὶ ὁ ἀπὸ καλοῦ δαπανήματος κονδικτικίος, ὅτε ἀπὸ τοῦ ὑπεξουσίου υἱοῦ αὐτοῦ ἐδανείσασθαι, νομίμας αὐτὸν καλῶς δανείσαι, καὶ ἐδαπάνησαι. [Sch. b. III. 269.]

ὁ περὶ οὐκ ἔστιν ἐπὶ τοῦ παρόντος θέματος] Στεφάνου. Ὡς ἂν εἰ ἔλεγε, ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου θέματος οὐκ εἰκνέτο ἀγωγή. πῶς γὰρ, ὅτε μὴ συστάσει ἐνοχῆς, ἀλλ' ἐπὶ λύσει μᾶλλον ἐνοχῆς κατεβλήθη τὰ νομίματα; τὸ δὲ λεγόμενον τοιαῦτόν ἐστιν^{x)} οὐκ εἰκνέτο ἀγωγή, ὅτι μὴδὲ εἰς ἑπεπιτίονα κονδικτικίος ἤρματε, καὶ κατὰ πλάνην κατεβλήθη τὸ ἀπηγορευμένον τῷ δόγματι χρεός, μὴ ἐναντιωθῆ σοι δὲ ὁ κανὼν ὁ λέγων τὸν λήθην περπετούας παραγραφῆς καταβαλόντα ἑπεπιτενεῖν. μάθε γὰρ τὸν κανὼνα τελείως. τῶν παραγραφῶν αἱ μὲν πρὸς εὐνοίαν εἰσπράχθησαν τοῦ θεοῦ, ὡς ἡ τοῦ Βελλιανείου^{y)} αἱ δὲ οὐ πρὸς εὐνοίαν, ἀλλὰ πρὸς μῖσος τοῦ ἀκταρῶς, ὡς ἡ τοῦ Μακεδονίου. ὅσα μὲν οὖν πρὸς εὐνοίαν τοῦ θεοῦ εἰσπράχθησαν, ἑπεπιτίονα χαρίζονται τῷ κατὰ λήθην καταβληθέντι^{z)}. ὅσα δὲ πρὸς μῖσος εἰσπράχθησαν τοῦ ἀκταρῶς, οὐκ εἰσάγονται ἑπεπιτίονα τῶν καταβληθέντων, ὡς φησὶν Μιθριανός ἐν τῷ μ'. διγ. τοῦ ἰνδεβίτου κονδικτικίου, ἦτοι βιβ. κδ. τίτ. ε'. διὰ τοῦτον οὖν τὸν λόγον οὐ ἑπεπιτενεῖται διὰ τοῦ ἰνδεβίτου κονδικτικίου τὸ παρὰ τοῦ Μακεδόνα χρεός καταβληθέν, εἰ καὶ κατὰ πλάνην κατεβλήθη ὑπὸ τοῦ ὑπεξουσίου. βλέπε πῶς εἶπον, οὐ ἑπεπιτενεῖται διὰ τοῦ ἰνδεβίτου^{aa)} διὰ γὰρ τοῦ γενικοῦ κέρτου κονδικτικίου ἑπεπιτενεῖται τὸ οὕτω καταβληθέν ὁ τοῦ ὑπεξουσίου πατῆρ, ὡς ὁ Οὐλπιανός ἐν τῷ ιδ'. βιβ. τίτ. ε'. διγ. ζ'. φησὶν, ἦτοι βιβ. ιη. τίτ. δ. κεφ. θ'. θέματι β'. ὁ μὲν οὖν τοῦ ὑπεξουσίου πατῆρ, δαπανηθέντων τῶν νομίμων, κινεῖ κονδικτικίον, εἰ καὶ μὴ ἰνδεβίτον, ἀλλ' οὖν γενικόν. αὐτὸς δὲ ὁ ὑπεξουσίος, εἰ καὶ κληρονομίος γέννηται τοῦ οἰκίου πατρός, ἑπεπιτενεῖται ἦτοι ἐκδικεῖν τοὺς νομίμους οὐ δύναται, ὡς ὁ Οὐλπιανός ἐν τῷ κς'. διγ. θέμα. ι'. τοῦ ἰνδεβίτου κονδικτικίου φησὶν. ἀνάγνωθι τὴν ἐκεῖσε κειμένην παραγραφὴν^{bb)}. ἔχει γὰρ ἐπιτελῶς. [Sch. c. III. 269. sq.]

Τοῦ Ἀγωνίου. Οὐ γὰρ δι' εὐνοίαν τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ διὰ μῖσος τοῦ ἀκταρῶς εἰσπράχθη ἡ παραγραφὴ, ὡς τίτ. ε'. διγ. μ'. [Sch. c. III. 270.]

Ἦγουν, ὁ δεδωκὼς οὐκ ἔχει ἀγωγήν, οὐδὲ ὁ εἰς ἑπεπιτίονα κονδικτικίος ἀρμόζει αὐτῷ, εἰ καὶ κατεβλήθη κατὰ πλάνην τὸ ἀπηγορευμένον τῷ δόγματι χρεός^{cc)} τὸ γὰρ φάσει χρεωστούμενον καταβληθέν οὐκ ἀναλαμβάνεται. [Sch. c. III. 270.]

L. 15. ιε'. Ἰδεμ. Ἐπὶ τοῦ δανείου τινὰ παρὰ τὴν ἀρρίβειαν ἐδέχθησαν^{dd)}. ἐὰν γὰρ ἐπιτρέψαντός μου παρὰ σῆν σοι ὁ χρεώστης μου, ἐνέχη μοι, εἰ καὶ τὰ μάλιστα οὐκ ἦν ἐμὰ τὰ νομίματα. εἰ δὲ καὶ συμφωνήσομεν,

num et voluntatem habuit, ut accipientem sibi obligaret, non autem, cum animo solvendi obligationem fecit solutionem. Discis autem in dig. 15. *de condict. indeb.* ei, qui alienos nummos indebite solvit, condictionem indebiti competere ad repetitionem nummorum solutorum. Quomodo enim fieri posset, ut ei, qui indebite solvit, condictio de bene depensis nasceretur, cum non animo contrahendae obligationis, sed potius dissolvendae solutio facta est? Non obstat dig. 18. huius tituli. Licet enim ibi dicat Ulpianus, condictionem de bene depensis nasci, quamvis is, qui numeravit, propositum non habuerit accipientem obligandi: nam donandi animo numerationem fecerat: tamen qui acceperat, pecuniam quasi mutuam acceperat. Ad haec condictionem ita natam ait elidi per doli exceptionem. Lege et in eo digesto 18. positam adnotationem.

6) cum — actionem habiturus esset] Quando scilicet contrahendae obligationis animo dedit, non distrahendae, ut hoc loco filius. Quare cap. 18. circa initium: et ne obstet tibi, sed lege ibi Stephani adnotationem.

Tunc enim pater nummos petere poterat, cum a filiofamilias reus eos mutuos acceperat: neque exceptionem patri obicere potest, etiamsi ante diem statutam agat.

Tunc patri condictio de bene depensis competit, cum a filio, quem in potestate habet, mutuatus sum, existimans, eum recte credidisse pecuniam, et consumsi.

7) quod non est in proposita specie] Stephani. Quasi diceret, in proposita autem specie non nasceretur actio. Quomodo enim, cum non contrahendae obligationis animo, sed magis distrahendae nummi soluti sint? Quod autem dicitur, tale est: non nasceretur actio, quia neque ad repetitionem condictio competeret, et per errorem solutum erat debitum Senatusconsulto prohibito. Non obstat regula, qua dicitur, eum, qui ommissa per oblivionem perpetua exceptione solvit, repetere. Disce enim regulam perfectius. Exceptionum quaedam favore rei introductae sunt, ut exceptio Senatusconsulti Velleiani: quaedam non favore, sed odio actoris, ut exceptio Senatusconsulti Macedoniani. Quae igitur in favorem rei introductae sunt, repetitionem indulgent ei, qui per errorem solvit. Quae vero in odium actoris introductae sunt, solutorum repetitionem non inducunt, ut ait Marcianus in dig. 40. *de condictione indebiti*, seu lib. 24. tit. 6. Hac igitur ratione non repetitur per condictionem indebiti solutum contra Senatusconsultum Macedonianum creditum, quamvis per errorem a filiofamilias solutum sit. Observa, quod dixi, non repeti per condictionem indebiti: pater enim filiofamilias per certi condictionem generalem, quod ita solutum est, repetit, ut ait Ulpianus lib. 14. tit. 6. dig. 9. seu lib. 18. tit. 4. cap. 9. them. 2. Pater igitur filiofamilias, consumtis nummis, condictione agit, etsi non indebiti, at tamen generali. Ipse autem filiofamilias, licet patri suo heres effectus sit, repetere seu vindicare nummos non potest, ut Ulpianus ait dig. 26. them. 10. *de condictione indebiti*. Lege ibi positam adnotationem, quae plenius hac de re docet.

Innominati. Non enim favore rei, sed odio actoris exceptio introducta est, ut tit. 6. dig. 40.

Id est, qui dedit, non habet actionem, nec condictio ad repetitionem ei competit, licet per errorem solutum sit creditum contra Senatusconsultum: nam quod natura debetur, si solutum sit, non repetitur.

XV. Idem. In mutuo quaedam¹⁾ contra rationem iuris recepta sunt²⁾: nam si tibi debitor meus³⁾ mandatu meo pecuniam dederit, obligaris mihi, quamvis mea pecunia non fuerit⁴⁾. Sed etsi convenerit

ss) Lege καταβαλόντι. t) Lege ἀπαριθμήσαντος. tt) Lege καταβαλόντι.